

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของ
ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

A STUDY OF INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECTING DIGITAL CITIZENSHIP OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA BANGKOK AREA 1

เมธี ตั้งสิริพัฒนา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของ
ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A STUDY OF INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECTING DIGITAL CITIZENSHIP OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA BANGKOK AREA 1

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Educational Administration)

Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของ

ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ของ

เมธี ตั้งสิริพัฒนา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศรีโสภา)

กรรมการ

(เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์)

ชื่อเรื่อง	การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1
ผู้วิจัย	เมธี ตั้งสิริพัฒนา
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีระภาพ เพชรมาลัยกุล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู กลุ่มตัวอย่างคือครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 357 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นโดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นชั้นจากนั้นสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .923 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านร่วมกัน พยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูได้ร้อยละ 86.30

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ความเป็นพลเมืองดิจิทัล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

Title	A STUDY OF INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING DIGITAL CITIZENSHIP OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA BANGKOK AREA 1
Author	MAETHEE TANGSIRIPATTANA
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Theeraphab Phetmalhkul

The purposes of this research are as follows: (1) to study the level of innovative leadership of school administrators and the level of the digital citizenship of teachers; (2) to study the relationship between the innovative leadership of the school administrators and the digital citizenship of teachers; and (3) to study innovative leadership of school administrators affecting the digital citizenship of teachers. The samples in this research were 357 teachers under the authority of Office of the Secondary Educational Service Area, Office One, Bangkok. The instrument used in the research was a five-point estimation scale questionnaire with an IOC Conformity Index between 0.80-1.00, and a confidence value of .980. The data analysis of the data usage included mean and standard deviation. The hypothesis testing used the Pearson product-moment correlation coefficient, multiple correlation and Multiple Regression Analysis-Enter Method. The research results were as follows: (1) the overall innovative leadership of the school administrators was at a high level. When considering each aspect, it was found to be at a high level in all aspects; (2) the digital citizenship of teachers as a whole was at a high level and when considering each aspect, it was found that it was at a high level in all aspects; (3) the innovative leadership of school administrators was related to the digital citizenship of teachers. It was statistically significant at a level of .01, and with a correlation coefficient (r) = .923; (4) the innovative leadership of school administrators could also predict the digital citizenship of teachers. The innovative leadership of school administrators in all aspects predicted 86.30% of the digital citizenship of teachers.

Keyword : Innovative Leadership, Digital Citizenship, The Office of The Secondary Educational Service Area Bangkok Area 1

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์และความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อปริญญานิพนธ์ รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจในการทำงาน วิจัยฉบับนี้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทองบัณฑิตย์ ผศ.ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล ผศ.ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาดล ผศ.ดร.จันทร์ศร ภูติอริยวัฒน์ และ ดร.สมบุญ บวรศิริรักษ์ คณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.โยธิน ศรีโสภา เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทองบัณฑิตย์ และ ผศ.ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการทำปริญญานิพนธ์ให้ถูกต้อง มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและมีคุณภาพตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.อิทธิพัทธ์ สวทันพรกุล ผศ.ดร.จันทร์ศร ภูติอริยวัฒน์ ดร.อชิระ อุตมาน ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ และ ผอ.วิธาน พรหมสินธุศักดิ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบแก้ไข และให้คำแนะนำ เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ และขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัด สพม.กท.1 ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงอำมาตย์เชื้อสาย แต้เหลี่ย ผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิตของผู้วิจัย ผู้อบรมเลี้ยงดูให้ผู้วิจัยเติบโตได้อย่างสง่างามและน่าภาคภูมิใจ ขอขอบพระคุณญาติวงศ์ ตั้งสิริพัฒนา กิมขุติมา ตั้งสิริพัฒนา ที่เชื่อมั่นในตัวข้าพเจ้าเสมอและสนับสนุนทุกอย่างที่จำเป็นสำหรับข้าพเจ้า ขอขอบคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณกำลังใจที่ดีเสมอมาของนางสาวจุฬาลักษณ์ วงษ์วัฒนะ และอีกหลายท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ซึ่งได้หล่อหลอมเป็นแรงผลักดันที่ทำให้ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยนี้จึงขอมอบให้เป็นอันสงฆ์แด่ทุกท่านที่กล่าวมา

เมธี ตั้งสิริพัฒนา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	5
2. ขอบเขตของเนื้อหา.....	5
3. ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	9
สมมติฐานในการวิจัย.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	14
1.1 ประวัติความเป็นมา.....	14
1.2 สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	14

1.3 แผนการดำเนินงาน	14
1.3.1 วิสัยทัศน์	15
1.3.2 พันธกิจ	15
1.3.3 ประเด็นยุทธศาสตร์.....	15
1.3.4 เป้าประสงค์.....	16
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	18
2.1 ความหมายของภาวะผู้นำ.....	18
2.2 ความหมายของนวัตกรรม	20
2.3 ความหมายของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	21
2.4 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	23
2.4.1 การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม	30
2.4.2 การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม	31
2.4.3 การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม	33
2.4.4 การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม	34
2.4.5 การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม	35
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล	37
3.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองดิจิทัล.....	38
3.2 องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัล	39
3.2.1 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท (Digital Etiquette)	43
3.2.2 การเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Access)	44
3.2.3 การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล (Digital Law)	45
3.2.4 การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy).....	46
3.2.5 การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication)	46

3.2.6 การทำธุรกรรมทางดิจิทัล (Digital Commerce)	47
3.2.7 การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (Digital Right and Responsibilities)	48
3.2.8 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย (Digital Security)	49
3.2.9 การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ (Digital Health and Wellness)	50
4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล	51
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
5.1 งานวิจัยในประเทศ	52
5.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	52
5.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล	54
5.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและความเป็นพลเมืองดิจิทัล	54
5.2 งานวิจัยต่างประเทศ	55
5.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	55
5.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล	56
5.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและความเป็นพลเมืองดิจิทัล	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	59
1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	59
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	62
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	92
สรุปผลการวิจัย	92
อภิปรายผลการวิจัย	93
ข้อเสนอแนะ	100
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก.....	108
ภาคผนวก ก รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูล	109
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	111
ภาคผนวก ค ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC)	113
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	124
ภาคผนวก จ หนังสือขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญและขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย.....	134
ประวัติผู้เขียน.....	140

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1	สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	28
ตาราง 2	จำนวนสถานศึกษา และครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ในภาพรวมและแยกตามกลุ่มโรงเรียน.....	60
ตาราง 3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการทำงาน.....	67
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวม และรายด้าน	69
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมี วิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ	70
ตาราง 6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมี ส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ	71
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการ สร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ	73
ตาราง 8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการคิด สร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ.....	75
ตาราง 9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการ บริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ	76

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ โดยรวมและรายข้อ 87

ตาราง 20 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 88

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Multiple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 90

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จนอาจเรียกโลกในยุคปัจจุบันได้ว่าเป็นโลกยุคดิจิทัล (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิต เกิดโอกาสและความท้าทายสำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ทุกช่วงวัยที่จะสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ โดยโลกยุคดิจิทัลนี้เป็นสังคมที่ทำให้มนุษย์เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยง และผสมผสานกันด้วยเทคโนโลยีที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันโดยเฉพาะการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือแม้แต่การทำธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งตรงกับข้อค้นพบในงานวิจัยของริบบิล (Ribble, 2006) ที่ได้เสนอเป็นคุณลักษณะสำคัญของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ไว้ 9 ข้อ คือ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท (Digital Etiquette) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Access) การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล (Digital Law) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy) การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) การทำธุรกรรมทางดิจิทัล (Digital Commerce) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (Digital Right and Responsibilities) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย (Digital Security) และการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ (Digital Health and Wellness) ต่อมาความเป็นพลเมืองดิจิทัลถูกนำไปตั้งเป็นมาตรฐานหนึ่งด้านเทคโนโลยีการศึกษาเมื่อปี 2007 โดยสมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ ISTE (International Society for Technology in Education, 2007) ด้วยคาดหวังให้พลเมืองสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและปกป้องตนเองจากความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งมีการเคารพสิทธิและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในโลกสมัยใหม่ ไปจนถึงเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อสังคมและใช้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อสังคม (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561)

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) คือ การเป็นพลเมืองที่มีพฤติกรรมและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบและความปลอดภัยเมื่อต้องมีการทำงานร่วมกันในสังคมดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้เป็นคนไทย 4.0 เพื่อที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วยนวัตกรรม (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560) และการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่ต้องการสร้างให้คนตระหนักรู้เท่าทัน

การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีโดยมุ่งพัฒนาคนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล (นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2562) โดยการศึกษาถือว่า มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล จึงเกิดเป็นนโยบายการจัดการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 ที่มุ่งปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 พัฒนาคุณภาพและ ประสิทธิภาพครูในด้านภาษาและดิจิทัล ปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลและส่งเสริมการฝึกทักษะ ดิจิทัลในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) นโยบายด้านการศึกษาของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูง นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยมีนวัตกรรมเป็นกลไกหลัก และส่งเสริมในเรื่องของนวัตกรรม การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของ วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2561) ที่แนะนำให้ สถาบันการศึกษาเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นพลเมืองดิจิทัล และจากการศึกษาของ กิตติพิชญ์ วรโชติสุพัฒภาคิน (2562) ที่แสดงให้เห็นว่าสถาบันการศึกษา มุ่งให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) เป็นรูปแบบของผู้นำที่จำเป็นสำหรับ องค์การในการพัฒนาแนวคิดใหม่ที่สร้างสรรค์และสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการ ของระบบการทำงานที่มีอยู่เดิมให้บูรณาการเข้ากับกระบวนการและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อทำให้เกิด ระบบการทำงานใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับโลกสมัยใหม่ที่ผู้นำ สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและนวัตกรรมให้ประสบความสำเร็จและ ได้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สามารถนำองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกลยุทธ์ที่เหมาะสม และนำบุคลากรให้เคลื่อนสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2561) สอดคล้องกับทฤษฎีและบุชเนอร์ (D. Horth และ Buchner, 2014) ได้ ให้มุมมองว่าเป็นผู้นำที่นำแนวคิดใหม่หรือวิธีการปฏิบัติที่ต่างไปจากเดิมมาใช้ สามารถบริหาร จัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรมจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันที่สถานศึกษาทุก แห่งล้วนได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม และเป็นที่มาของกระแสโรงเรียน นวัตกรรมที่กลายเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและคุณภาพของบุคลากรและสถานศึกษาในทุกวันนี้ โดยการพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัลนี้มีการวางนโยบายที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัลและ

นวัตกรรม ซึ่งเน้นการสร้างหรือนำนวัตกรรมมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษาและการพัฒนาครูให้มีทักษะความสามารถในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้กลายเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเป็นพลเมืองแห่งยุคดิจิทัล (National Educational Technology Standards for Teachers 2008) จึงอาจสรุปได้ว่า ผู้นำหรือผู้บริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่สามารถนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาจึงจะสามารถสร้างพลเมืองแห่งยุคดิจิทัลที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ต๋องลักษณ์ บุญธรรม (2559) ที่ว่าผู้นำทางการศึกษาต้องรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการศึกษาในสถานศึกษาเป็นอย่างดีเพื่อสามารถบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทำให้เกิดเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพได้ และงานวิจัยของ ทินกร บัวชู (2562) ที่ว่าผู้นำต้องกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ปรับโครงสร้างองค์กรและวิธีการบริหารจัดการด้วยนวัตกรรมหรือสิ่งใหม่เพื่อให้โรงเรียนเหมาะสมกับการสร้างพลเมืองในยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลขึ้นในตัวครูผู้สอนให้ได้ก่อน จากนั้นครูผู้สอนจึงจะสามารถนำความเป็นพลเมืองดิจิทัลไปพัฒนาเป็นความรู้และทักษะในตัวผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภมรวรรณ ภมรวรรณ แบนทอง (2561) ที่พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลในตัวผู้เรียนได้นั้น ผู้นำต้องส่งเสริมให้เกิดทักษะดังกล่าวขึ้นในตัวครูผู้สอนให้ได้ก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยาพร นพกระเศษฐกุล (2561) ที่ว่าหากครูมีความคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยแล้วก็จะสามารถนำเทคโนโลยีนั้นเข้ามาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 และจะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีจำนวนโรงเรียนมากที่สุดถึง 67 โรงเรียน และมีหลายโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนชั้นนำระดับประเทศโดยวัดจากผลคะแนนการทดสอบระดับชาติในแต่ละปี โดยมีพันธกิจที่มุ่งพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พัฒนาครูให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และพัฒนาบุคลากรภายในเขตพื้นที่ให้สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและวิถีใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่ถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่จะขับเคลื่อนและนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอันจะเป็นแรงผลักดันให้

สถานศึกษามีการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและวิถีใหม่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2564)

จากการศึกษาค้นคว้าที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาส่งเสริมให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูงขึ้น หรือการวางนโยบาย กลยุทธ์ หรือการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูให้สูงขึ้น อันจะเป็นการทำให้การถ่ายทอดทักษะความรู้ที่จะนำไปสู่ผู้เรียนในยุคดิจิทัลเกิดคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบระดับของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือกลุ่มงานต่าง ๆ ดังนี้

1. ครูสามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลไปพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัยครั้งนี้มาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาตนเอง พัฒนาโรงเรียน และสามารถวางแผนทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูได้อย่างมีทิศทางที่ชัดเจนและดียิ่งขึ้น

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามารถนำผลการวิจัยมาพัฒนาและกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินงาน และการสร้างกลยุทธ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและยกระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5,106 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 357 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) จากนั้นสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size)

2. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู โดยพิจารณาจากความเป็นพลเมืองดิจิทัลใน 9 องค์ประกอบ คือ (1) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท (2) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล (3) การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล (4) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (5) การสื่อสารดิจิทัล (6) การทำธุรกรรมทางดิจิทัล (7) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (8) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย และ (9) การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ส่วนการศึกษภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูใน 5 ด้าน คือ (1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม (2) การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม (3) การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม (4) การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และ (5) การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ คือ

- 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม
- 2) การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม
- 3) การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม
- 4) การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม
- 5) การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม

ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล จำแนกออกเป็น 9 องค์ประกอบ คือ

- 1) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท
- 2) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล
- 3) การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล
- 4) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล
- 5) การสื่อสารดิจิทัล
- 6) การทำธุรกรรมทางดิจิทัล
- 7) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล
- 8) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย
- 9) การใช้ดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อครู มีการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนด้วยแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดี เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

1.1 **การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม** หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ทันสมัย สามารถวิเคราะห์ทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาเพื่อนำมากำหนดเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน แปลกใหม่ และสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมกันคิดวางแผนและทำงานเป็นทีมโดยมีเป้าหมายร่วมกัน ในการแก้ไขและพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูได้ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา รวมทั้งนำครูออกไปร่วมงานกับหน่วยงานภายนอกอย่างเต็มความสามารถ

1.3 การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สร้างวัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งเสริมการสร้างมิตรภาพ มีน้ำใจ และมีมารยาทในการทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อต่อยอดนวัตกรรมอันนำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

1.4 การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่คิดริเริ่มในการพัฒนาและขับเคลื่อนงานด้วยการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีอิสระทางความคิดและนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาพัฒนาการสอนและการทำงานจนเกิดเป็นนวัตกรรม สนับสนุนการประยุกต์ใช้วิธีการใหม่ที่เข้ากับบริบทของสถานศึกษาในการพัฒนาการทำงานจนกลายเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา

1.5 การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถนำนวัตกรรมมาช่วยกำหนดแนวทางหรือมาตรการควบคุมความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันหรือลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหายจากการทำงานที่อาจเกิดขึ้นให้มีผลน้อยที่สุดและอยู่ในระดับที่สถานศึกษายอมรับได้ รวมทั้งวางมาตรฐานการรองรับในกรณีที่เกิดสถานการณ์นอกเหนือจากแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา

2. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู หมายถึง ความสามารถของครูในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบและความปลอดภัยเมื่อต้องมีการทำงานร่วมกันในสังคมดิจิทัล ประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท หมายถึง ความสามารถของครูในการปฏิบัติตนที่เกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลในที่สาธารณะหรือต่อหน้าบุคคลอื่นที่พึงปฏิบัติในสังคม โดยมีการเรียบเรียงแบบแผนเหมาะสมตามกาลเทศะ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นและเพื่อให้สามารถใช้งานสื่อดิจิทัลในสังคมออนไลน์ได้อย่างมีความสุข

2.2 การเข้าถึงสื่อดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของครูในการมีส่วนร่วมและใช้สื่อดิจิทัลด้วยความเข้าใจและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากการใช้สื่อดิจิทัลได้ ตระหนักถึงโอกาสที่ทุกคนจะสามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัลได้อย่างเท่าเทียม ท่ามกลางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน

2.3 การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของครูในการตระหนักและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เป็นไปตามกฎหมายทางดิจิทัล เพื่อป้องกันการกระทำผิดบนโลกดิจิทัล หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จอันจะทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย หลีกเลี่ยงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น

2.4 การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของครูในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่อยู่บนโลกดิจิทัลและนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถพัฒนาและต่อยอดสื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 การสื่อสารดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของครูในการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

2.6 การทำธุรกรรมทางดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของครูในการซื้อขายสินค้าทางดิจิทัลได้อย่างชาญฉลาด สามารถเลือกบริโภคสินค้าออนไลน์ได้อย่างคุ้มค่าและมีสติ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดหนี้สินตามมา มีการสืบค้นแหล่งที่มาหรือเว็บไซต์ในการซื้อสินค้าทางดิจิทัลที่มีความน่าเชื่อถือ และสามารถป้องกันอันตรายต่าง ๆ จากข้อมูลสำคัญของตนเองได้ เช่น หมายเลขบัตรเครดิต เลขที่บัญชีธนาคาร หรือข้อมูลส่วนตัวอื่น

2.7 การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของครูในความเข้าใจการรักษาสិทธิส่วนบุคคลตามกฎหมาย รวมถึงทรัพย์สินทางปัญญาและเสรีภาพทางสื่อดิจิทัล โดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นและไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

2.8 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย หมายถึง ความสามารถของครูในการป้องกันภัยคุกคามทางดิจิทัลจากผู้ไม่ประสงค์ดีที่อาจเข้ามาทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยหรือทำให้เกิดความเสียหาย รวมถึงสามารถเข้าถึงข้อมูลดิจิทัลในโลกออนไลน์หรือจากเว็บไซต์หรือการดาวน์โหลดข้อมูลต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบและปลอดภัยต่อข้อมูลของตนเอง

2.9 การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ หมายถึง ความสามารถของครูในการจัดสรรเวลาสำหรับใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและสมดุล ไม่กระทบต่อสุขภาพของผู้ใช้ เพื่อสุขภาพกายและใจที่ดี

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาราชการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารต่าง ๆ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

4. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 หมายถึง หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

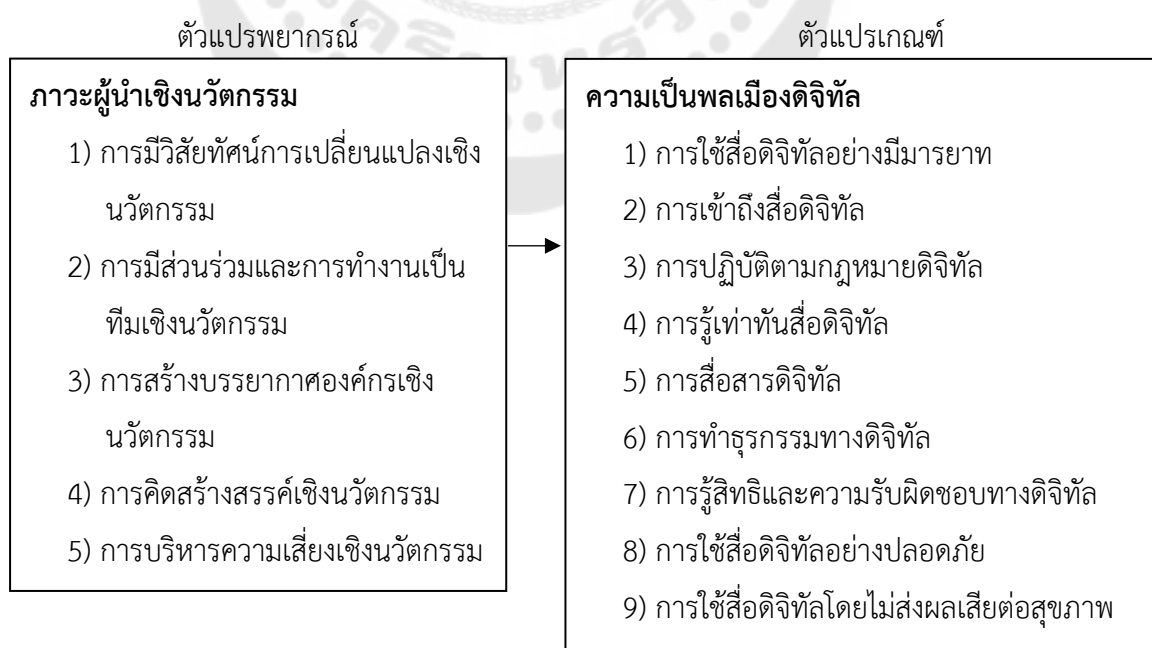
การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยผู้วิจัยอาศัยแนวคิดของริบเบิล (Ribble, 2006) ซึ่งเป็นผู้ค้นพบคุณลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองดิจิทัล และเป็นต้นแบบแนวคิดของนักวิชาการในการศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัลในยุคต่อมา โดยริบเบิลได้เสนอคุณลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ไว้ 9 ข้อ ได้แก่ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท (Digital Etiquette) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Access) การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล (Digital Law) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy) การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) การทำธุรกรรมทางดิจิทัล (Digital Commerce) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (Digital Right and Responsibilities) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย (Digital Security) และการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ (Digital Health and Wellness) เพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับนำไปใช้พัฒนาพลเมืองให้มีทักษะที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ ควินน์ (Quinn, 1991), ฮิกกินส์ (Higgins, 1995), พอลล็อก (Pollock, 2008), ฮอर्थ (D. M. Horth, 2012), เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557), จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560), ปวีณา

กันณิน (2560), ลูตินันท์ นันทะศรี (2563) และวัชรพงศ์ ทัศนบรรจง (2563) ซึ่งจากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทำให้ได้ผลลัพธ์ที่มีน้ำหนักคะแนนมากที่สุด 5 ด้าน คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม

ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลซึ่งมีนักวิชาการได้ทำการศึกษาไว้อย่างหลากหลายมุมมอง ทำให้ทราบได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลโดยตรงต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู เช่น ต๋องลักษณ์ บุญธรรม (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษา พบว่า ผู้นำทางการศึกษาต้องรู้และเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการใช้นวัตกรรม การศึกษาในสถานศึกษาเป็นอย่างดีเพื่อสามารถบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทำให้เกิดเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทินกร บัวชู (2562) ที่ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้นำต้องมีการวิเคราะห์สภาพโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ปรับโครงสร้างองค์กรและวิธีการบริหารจัดการด้วยนวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ เพื่อให้โรงเรียนเหมาะสมกับการสร้างพลเมืองในยุคดิจิทัล

จากแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลมารวบรวมและเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 1 ตัวแปร ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากาว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าวิจัยดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

1.1 ประวัติความเป็นมา

1.2 สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

1.3 แผนการดำเนินงาน

1.3.1 วิสัยทัศน์

1.3.2 พันธกิจ

1.3.3 ประเด็นยุทธศาสตร์

1.3.4 เป้าประสงค์

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

2.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

2.2 ความหมายของนวัตกรรม

2.3 ความหมายของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

2.4 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

2.4.1 การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม

2.4.2 การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม

2.4.3 การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม

2.4.4 การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม

2.4.5 การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล

3.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองดิจิทัล

3.2 องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัล

3.2.1 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท

3.2.2 การเข้าถึงสื่อดิจิทัล

3.2.3 การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล

3.2.4 การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

3.2.5 การสื่อสารดิจิทัล

3.2.6 การทำธุรกรรมทางดิจิทัล

3.2.7 การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล

3.2.8 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย

3.2.9 การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและความเป็นพลเมืองดิจิทัล

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

1.1 ประวัติความเป็นมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เดิมใช้ชื่อว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ณ วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ต่อมามีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ณ วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2564 ได้กำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อบริหารจัดการและการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม จำนวน 42 เขต มาเป็น จำนวน 62 เขต โดยเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่เขตปทุมวัน บางซื่อ ดุสิต สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน ราชเทวี พระนคร บ่อปราบศัตรูพ่าย บางแค บางขุนเทียน บางบอน ทุ่งครุ ราษฎร์บูรณะ จอมทอง คลองสาน ธนบุรี ภาษีเจริญ ตลิ่งชัน ทวีวัฒนา บางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ และหนองแขม กรุงเทพมหานคร และให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ตั้งอยู่ที่เขตราชเทวี มีข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้

1.2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 67 โรงเรียน แบ่งเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 17 โรงเรียน สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 16 โรงเรียน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 15 โรงเรียน และสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 19 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 225 คน มีข้าราชการครู จำนวน 5,106 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2564) และยังจำแนกเป็นกลุ่มโรงเรียน จำนวน 6 กลุ่ม โดยใช้พื้นที่ในการกำหนด โรงเรียนที่มีบริเวณที่ตั้งใกล้เคียงกันจะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อง่ายและสะดวกในการประสานงาน

1.3 แผนการดำเนินงาน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีการบริหารจัดการและแนวทางการดำเนินงานจากนโยบายของต้นสังกัด ดังนั้นแผนกลยุทธ์ แผนการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จึงเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้นำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานและเป็นเป้าหมายของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น มีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 วิสัยทัศน์

จัดการศึกษาวิถีใหม่ บนพื้นฐานความหลากหลาย สู่เป้าหมายความเป็นหนึ่ง

1.3.2 พันธกิจ

- 1) จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 2) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะวิชาการ วิชาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 3) พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะด้านภาษา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพระดับนานาชาติ
- 4) สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริหารทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- 5) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)
- 6) พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0

1.3.3 ประเด็นยุทธศาสตร์

- 1) การจัดการศึกษาความมั่นคงของชาติ
- 2) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 3) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ
- 4) การสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 6) การพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งสู่ Thailand 4.0
- 7) การจัดการศึกษาวิถีใหม่ตามบริบทของโรงเรียน เพื่อสร้างความเป็นหนึ่ง

1.3.4 เป้าประสงค์

- 1) ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของสังคมและสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความเป็นพลเมืองดีของชาติและพลโลกที่ดี
- 2) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นนักนวัตกรรม มีสมรรถนะและทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 3) ผู้เรียนที่มีทักษะชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ความมั่นคงและภัยพิบัติใหม่
- 4) ประชากรวัยเรียนได้รับโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างทั่วถึง เสมอภาค และเท่าเทียม
- 5) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีสมรรถนะตามสายงาน/มาตรฐานวิชาชีพครู
- 6) สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นหลัก

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แสดงให้เห็นว่า การกำหนดโครงสร้างหน่วยงานในการบริหารจัดการภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคล่องตัว สอดคล้องต่อกฎหมายทางการศึกษาและนโยบายทางการศึกษาระดับชาติ ทั้งยังสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้เรียนทั้งระบบให้ปฏิบัติงานและเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพและเหมาะสมกับยุคสมัยดิจิทัลและวิถีใหม่ พิจารณาได้จากประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะและสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างรอบด้าน มีทักษะชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ความมั่นคงและภัยพิบัติใหม่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีสมรรถนะและทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนมีความเป็นพลเมืองดีของชาติและพลโลกที่ดี

นอกจากการมุ่งพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้ว ภารกิจสำคัญอีกประการก็คือการพัฒนาบุคลากรภายในเขตพื้นที่ให้สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและวิถีใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่จะขับเคลื่อนพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะเป็นแรงผลักดันให้สถานศึกษามีการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและวิถีใหม่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นพฤติกรรมหนึ่งของแนวคิดร่วมสมัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นการช่วยให้การบริหารสถานศึกษาได้มีประสิทธิภาพ โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัยที่ได้ให้แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

2.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมของผู้นำซึ่งใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปกครอง ตลอดจนการใช้อำนาจและอิทธิพลของตนในการควบคุมให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานเพื่อหันทันสำเร็จตามเป้าหมายของตนหรือองค์กรที่ตั้งไว้ โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัยที่ได้ให้แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556, น.14) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ไว้ว่าหมายถึง คุณลักษณะ ความสามารถ หรือกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอันมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ซึ่งสร้างแรงบันดาลใจ ความเชื่อถือศรัทธา จนเกิดการยอมรับและอุทิศตนอย่างสุดความสามารถที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สุนทร โคตรบรรเทา (2560, น.20) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ไว้ว่าหมายถึง พฤติกรรมและกระบวนการที่ทำให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงและละทิ้งความสนใจของตนเอง แล้วหันมาปฏิบัติตามเป้าหมายของกลุ่ม โดยการหล่อหลอมแนวคิดใหม่ การให้คำปรึกษา การแนะนำ การชักชวน และการกระทำเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งชัดเจนและให้ความหมายแก่ผู้อื่น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2561, น.53) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ไว้ว่าหมายถึง กระบวนการที่ผู้นำสามารถโน้มน้าวหรือจูงใจบุคคลในองค์กรให้ทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน

แบนนิสและนันัส (Bannis and Nanus, 1985 อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2560, น.19) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ไว้ว่าหมายถึง การมีอิทธิพลต่อการทำให้เกิดการปฏิบัติตามหรือคิดตาม

บล็อค (Block, 1993 อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2560, น.19) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ไว้ว่าหมายถึง การชักชวนผู้อื่นละทิ้งความสนใจของตนเองให้หันมายอมรับเป้าหมายของกลุ่ม

คลีกรและแคมป์เบล (Clark and Campbell, 1993 อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2560, น.19) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ไว้ว่าหมายถึง การชักชวนบุคคลอื่นให้ทั้งความสนใจส่วนตัว และให้ปฏิบัติตามเป้าหมายส่วนรวม เพื่อสวัสดิภาพของกลุ่ม

ดาฟท์ (Daft, 2008 อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2561, น.52) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ไว้ว่าหมายถึง ความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตามที่มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงจุดหมายร่วมกันของทั้งสองฝ่าย

ยูก์ล (Yukl, 2010 อ้างถึงใน รัตติกรณิ จงวิศาล, 2556, น.12-13) ได้ให้คำนิยามของภาวะผู้นำ ซึ่งถูกนำเสนอ ดังนี้

- 1) ภาวะผู้นำ เป็นพฤติกรรมของบุคคลในการนำกิจกรรมของกลุ่มเพื่อไปสู่เป้าหมายร่วมกัน จากแฮมฟิลและคุนส์ (Hemphill and Coons, 1957)
- 2) ภาวะผู้นำ เป็นการเพิ่มขึ้นของอิทธิพลที่มีต่อและอยู่เหนือการยอมรับอย่างอัตโนมัติต่อการชี้นำอันเป็นกิจวัตรขององค์กร จากแคทซ์และคาน์ (Katz and Kahn, 1978)
- 3) ภาวะผู้นำ เป็นการปฏิบัติเมื่อบุคคลได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ และต้องจูงใจให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วม จากเบิร์น (Burn, 1978)
- 4) ภาวะผู้นำ เป็นการตระหนักถึงกระบวนการที่แต่ละบุคคลหรือหลายคนสามารถประสบความสำเร็จในความพยายามที่จะกำหนดและอธิบายความเป็นจริงของผู้อื่น จากสเมียร์ชีชและมอร์แกน (Smircich and Morgan, 1982)
- 5) ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อกิจกรรมของกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย จากเรนซ์และเบลิง (Ranch and Behling, 1984)
- 6) ภาวะผู้นำ เป็นการทำวิสัยทัศน์ให้เกิดความชัดเจนและมีคุณค่า โดยส่งเสริมบรรยากาศองค์กรให้เชื่อต่อความสำเร็จได้ จากริชาร์ดและเอนเกล (Richards and Engle, 1986)
- 7) ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการที่ให้จุดหมาย ทำให้เกิดความพยายามร่วมกัน และความปรารถนาที่จะบรรลุจุดหมาย จากจาคอบและจาคส์ (Jacobs and Jaques, 1990)
- 8) ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถที่จะก้าวออกจากวัฒนธรรม เพื่อที่จะเริ่มต้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างมีวิวัฒนาการที่จะสามารถปรับตัวได้มากขึ้น จากไชน์ (Schein, 1992)
- 9) ภาวะผู้นำ เป็นวิธีการให้ความหมายกับกิจกรรมที่ผู้อื่นทำร่วมกัน เพื่อที่จะทำให้เกิดความมุ่งมั่นศรัทธาในการทำกิจกรรมนั้น จากดราธและปาลุส (Drath and Palus, 1994)

10) ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถของผู้นำที่มีอิทธิพลจูงใจให้ผู้อื่นยอมรับ ศรัทธา และมุ่งผลสำเร็จขององค์กรร่วมกันจากเฮาส์และคณะ (House et al., 1999)

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมและกระบวนการที่ผู้นำใช้โน้มน้าวหรือจูงใจบุคคลให้ทำงานด้วยความเต็มใจเต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน

2.2 ความหมายของนวัตกรรม

นวัตกรรมเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่จากประสบการณ์และความรู้ที่สั่งสมมา เกิดขึ้นตั้งจากการคิดค้นขึ้นมาใหม่หรือเกิดจากการดัดแปลงปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้น เพื่อใช้แก้ไขปัญหาหรือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เกิดมากขึ้น โดยได้มีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2547, น. 3) ได้ให้ความหมายของ นวัตกรรม ไว้ว่า หมายถึง การสร้างหรือประยุกต์ใช้ประโยชน์จากสิ่งใหม่ เพื่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการกำเนิดผลิตภัณฑ์การบริการกระบวนการผลิตใหม่ การปรับปรุงเทคโนโลยี การแพร่กระจายเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์และเกิดผลพวงทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ในเชิงเศรษฐศาสตร์ถือได้ว่า นวัตกรรมเป็นการนำแนวความคิดใหม่หรือการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วมาใช้ในรูปแบบใหม่ เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

วิลาวัลย์ โพธิ์ทอง (2561, น. 14) ได้ให้ความหมายของ นวัตกรรม ไว้ว่าหมายถึง ความพยายาม การกระทำที่มุ่งจะเอาชนะปัญหาหรือแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยการคิดค้น วิธีการใหม่ หรือปรับปรุงประยุกต์ขยายจากวิธีการเดิมที่มีอยู่แล้วก็ได้

พยัต วุฒิมรงค์ (2562, น. 14) ได้ให้ความหมายของ นวัตกรรม ไว้ว่าหมายถึง ความคิด วิธีการ การกระทำ หรือสิ่งใหม่ที่นำมาทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคม หรือการนำมาประยุกต์ให้การทำงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น ไม่ว่าสิ่งใหม่เหล่านั้นจะเคยได้ใช้ที่สังคมอื่นมาแล้วก็ตาม แต่ถ้านำมาใช้ให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคมอีกแห่งหนึ่งก็จัดว่าเป็นนวัตกรรม

ธอร์นไดค์และบาร์นฮาร์ท จูเนียร์ (Thorndike and Barnhart Junior, 1965 อ้างถึงใน รัตนะ บัณฑิต, 2554, น. 16) ได้ให้ความหมายของ นวัตกรรม ไว้ว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือการนำสิ่งใหม่ ๆ และวิธีการใหม่ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

โรเจอร์ (Roger, 1995 อ้างถึงใน พยัต วุฒิมรงค์, 2562, น.14) อธิบายถึง นวัตกรรมไว้ว่า เป็นความคิดที่ใหม่ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการถูกค้นพบหรือนำมาปรับใช้ก็ตาม

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า นวัตกรรม หมายถึง ความคิด วิธีการ การกระทำ หรือสิ่งใหม่ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมให้เกิดผลที่ดีกว่าเดิม

2.3 ความหมายของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

มีนักการศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัยหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไว้ ดังนี้

ปวีณา กันธิณ (2560, น. 29) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรม คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความสามารถของตนเองในการขับเคลื่อนให้บุคคลเกิดความคิดและสร้างแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ หรือให้เกิดการสร้างนวัตกรรมให้กับองค์กร และนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, น. 40) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง การประยุกต์ใช้ความสามารถของผู้บริหารในการนำองค์กร ทั้งวิธีการคิด วิธีการทำงาน แนวทางใหม่ ๆ เพื่อสร้างงานที่มีประสิทธิภาพ ประสานความร่วมมือ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนำไปสู่การสร้างสรรค์ นวัตกรรม

พีรณย์ จตุรัส (2561, น. 24) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการชี้แนะให้สมาชิกได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ผลักดันให้สมาชิกภายในองค์กรเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการนำนวัตกรรมเข้าไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาหรือสร้างแนวทางการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสำเร็จขององค์กร

อรพิน อิมรรัตน์ (2561, น. 15) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรม คุณลักษณะและบทบาทที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนบุคลากรให้คิดค้นแนวทางการพัฒนางาน เกิดนวัตกรรมในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาสถานศึกษา

ธนอมวรรณ ช่างทอง (2562, น. 14) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง การแสดงออกถึงลักษณะผู้นำที่มีสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท ความสามารถในการรับรู้ เข้าถึงและสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่มีความซับซ้อนขององค์กร โดยการนำกระบวนการ การคิด สร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดแนวคิดใหม่หรือแนวคิดเดิมมาต่อยอด เพื่อขับเคลื่อนให้บุคคลในองค์กร สร้างสรรค์กระบวนการปฏิบัติงานหรือสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ แก่องค์กร รวมทั้งการก่อให้เกิดโครงสร้าง ความสัมพันธ์ใหม่ภายในองค์กร เพื่อผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563, น.55) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้นำที่ใช้ พลังและความสามารถของตนเองในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสและสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการ

คิดค้นแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ หรือให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมในองค์กร ซึ่งจะไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดคุณประโยชน์แก่องค์กรได้

วัชรพงศ์ ทัศนบรรจง (2563, น.17) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้นำที่มีความสามารถในการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาขององค์กร เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเข้าทำให้นุคลากรในองค์กรสร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้นมา และทำให้องค์กรขับเคลื่อนโดยใช้แนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ โดยการสร้างนวัตกรรมขึ้นมา

ขวัญชนก ไตนาค (2556, น. 5) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้นำที่ใช้พลังและความสามารถของตนเองในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสและสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการคิดค้นแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ หรือให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในองค์กร ซึ่งจะไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร

เวียงวิวรรณ ทำพูล (2557, น. 6) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ระดับการปฏิบัติตนของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการทำงานของบุคคลในองค์กรเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ในองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มมูลค่าแก่สถานศึกษา

ดี เอ็ม ฮอร์ท (D. M. Horth, 2012) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมการทำงานของผู้นำที่สามารถนำความคิดใหม่ ๆ และการปฏิบัติที่ไม่เหมือนเดิมมาใช้ในการนำองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทำนายหรือใช้การแก้ปัญหาที่ประสบอยู่บนพื้นฐานความร่วมมือร่วมแรงกันเพื่อองค์กร

ไวส์และเลอแกรนด์ (Weiss and Legrand, 2011 อ้างถึงใน สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2555, น.123) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้นำที่สามารถจัดการกับปัญหาหรือโอกาสด้วยวิธีการใหม่ ๆ จนเกิดเป็นนวัตกรรมที่จะช่วยให้การทำงานในองค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อครู มีการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนด้วยแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดี เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2.4 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

มีนักการศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัยหลายท่านที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไว้ ดังนี้

ปวีณา กันธิณ (2560, น. 38-40) ได้ทำการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ของนักวิชาการและผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์สู่การเปลี่ยนแปลง
- 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานและทำงานเป็นทีม
- 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร
- 4) ด้านการคิดสร้างสรรค์
- 5) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการส่งเสริมองค์กรนวัตกรรมและเทคโนโลยี
- 6) ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, น. 42) ได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัย แนวคิดที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง
- 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม
- 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์
- 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง
- 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

อรพิน อิมรัตน์ (2561, น.6-7) ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมา สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ 5 ด้าน ดังนี้

- 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง
- 2) การมีส่วนร่วมในการทำงาน
- 3) การสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม
- 4) การมีความคิดสร้างสรรค์
- 5) การบริหารความเสี่ยง

ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563, น.71) ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม
- 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม
- 3) ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม
- 4) ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม
- 5) ด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม

วัชรพงศ์ ทัศนบรรจง (2563, น.35) ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ 6 ด้าน ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการ
- 2) การสร้างองค์กรนวัตกรรม
- 3) การมีวิสัยทัศน์
- 4) การสร้างเครือข่าย
- 5) การสร้างบรรยากาศในองค์กร
- 6) การบริหารแบบมีส่วนร่วม

เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557, น. 41) ได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้งในและต่างประเทศ และนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง หมายถึง การสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาขององค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี
- 2) การคิดสร้างสรรค์ หมายถึง รูปแบบหรือทางเลือกใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมการทำงานของครู ประกอบด้วย การมีจินตนาการและความยืดหยุ่น
- 3) การทำงานเป็นทีมและมีมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูภายในโรงเรียน ประกอบด้วย บทบาทของสมาชิก และการมีเป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วม การส่งเสริมทักษะในการทำงาน และการสร้างสัมพันธภาพ
- 4) การมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ หมายถึง ความถูกต้องและเสรีภาพในขอบเขตของมโนธรรม มีหน้าที่ปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความ

เจริญรุ่งเรืองขึ้นในโรงเรียน ประกอบด้วย ความรู้และค่านิยมทางจริยธรรม พฤติกรรมทางจริยธรรม และสภาพแวดล้อมทางจริยธรรม

5) การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การจัดการกับเหตุการณ์อันไม่แน่นอนที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กรเกิดความเสียหาย โดยมีหลักการประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการติดตามประเมินผลและรายงาน

6) บรรยาการแห่งองค์กรนวัตกรรม หมายถึง อิทธิพลของผู้บริหารที่มีต่อการเรียนรู้ของครูต่อสภาวะการทำงาน เช่น การให้ความสำคัญต่อบุคคล การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การคิดเชิงระบบ และการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนในการเรียนรู้

ควินน์ (Quinn, 1991 อ้างถึงใน จีราภา ประพันธ์พัฒน์, 2560, น. 35) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่เกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมในองค์กรไว้ว่า

- 1) ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับนวัตกรรม
- 2) การบริหารจัดการอย่างมีคุณค่าและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดการสร้างนวัตกรรม
- 3) วิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการสร้างนวัตกรรม ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร

ฮิกกินส์ (Higgins, 1995 อ้างถึงใน จีราภา ประพันธ์พัฒน์, 2560, น. 35) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารที่เกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมในองค์กรไว้ดังนี้

- 1) การสร้างวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นทางกลยุทธ์ (Strategic Intent) ผู้นำต้องสื่อสารวิสัยทัศน์ให้พนักงานเข้าใจร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญของผู้นำอันจะทำให้พนักงานมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมขององค์กร
- 2) ผู้นำต้องอดทนอดกลั้นและยอมรับกับความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากนวัตกรรม โดยต้องส่งเสริมให้พนักงานมีความกล้าในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร
- 3) ผู้นำต้องรู้จักการรอคอยและรอบคอบ ไม่ด่วนตัดสินใจผิดพลาด และให้เวลากับพนักงานในการริเริ่มดำเนินการต่อไป
- 4) การมอบอำนาจและกระจายอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับนวัตกรรมให้พนักงานมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และร่วมพัฒนาองค์กรให้มุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้
- 5) ผู้นำเชิงนวัตกรรมจะมุ่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ พร้อมสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในองค์กร

6) มีการใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนรูป (Transformational Leadership) รูปแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนรูปเหมาะกับการนำมาใช้บริหารองค์กรที่มีความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้นำจะมีวิสัยทัศน์และคุณลักษณะท้าทายความสำเร็จ มุ่งให้องค์กรเกิดการสร้างนวัตกรรมอันนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

7) การบริหารบุคคลด้านนวัตกรรม เช่น การสอนงาน (Coaching) การพัฒนาความเชี่ยวชาญของพนักงานอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้พนักงานสามารถบริหารจัดการตนเอง (Self Management) ส่งเสริมการสื่อสารกับหัวหน้างาน (Upward Communication) และมีการเสริมแรงที่ดี

พอลลอค (Pollock, 2008) ได้ศึกษาลักษณะนวัตกรรมในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย พบว่า การที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จในการสร้างนวัตกรรมนั้น ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารจัดการ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (Human Resource Capacity) เน้นพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ในการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างผลผลิตใหม่ ๆ ควบคู่กับการสร้างทัศนคติเชิงบวกสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงาน

2) วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์กร (Culture and Climate) เน้นการสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันเป็นทีมทั้งโรงเรียน เพื่อมุ่งสร้างสิ่งใหม่ ๆ ที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะใหม่และการพัฒนาโปรแกรมหรือหลักสูตร การสร้างค่านิยมองค์กรใหม่เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและนำประโยชน์สู่สังคมและชุมชน และการบริหารความเสี่ยง

3) โครงสร้างองค์กรและกระบวนการดำเนินงาน (Structure and Process) เน้นการบริหารแบบยืดหยุ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีม รวมทั้งการสร้างแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีและชุมชนทางวิชาการ

4) ภาวะผู้นำ (Leadership) เน้นการบริหารแบบมุ่งวิสัยทัศน์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและบุคลากรพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงร่วมกัน การบริหารความเสี่ยงและการป้องกันช่วยเหลือ และการใช้ต้นแบบในการพัฒนา

ฮอร์ท (Horth, 2014 อ้างถึงใน ถนอมวรรณ ช่างทอง, 2562, น. 18-19) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การให้กำลังใจแก่บุคลากรในองค์กร

2) การขจัดอุปสรรคต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม

- 3) การสนับสนุนและให้กำลังใจบุคลากร
- 4) การจัดหาทรัพยากรที่เพียงพอ
- 5) การกำหนดภาระงานที่เหมาะสม
- 6) การมีเสรีภาพ
- 7) ผลงานนวัตกรรมที่ท้าทาย
- 8) การทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกัน

จากแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัยที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

การสังเคราะห์ของผู้วิจัย												
ด้านบุคลิกภาพ	Quinn (1991)	Higgins (1995)	Pollock (2008)	North (2014)	เวียงวิภาวรรณ ทัพุด (2557)	จุฬาภา ประพันธ์พัฒน์ (2560)	ปัทมา กันถิ่น (2560)	อรพิน อัมรัตน์ (2561)	ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563)	วสุพงษ์ ศุภินมกรจง (2563)	ความถี่	อันดับความถี่
									✓		1	
ด้านบทบาทหน้าที่									✓		1	
ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	1
ด้านการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	2
ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร				✓			✓				2	
ด้านการคิดสร้างสรรค์		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		7	4
ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	2
ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม					✓		✓				2	
ด้านการบริหารความเสี่ยง		✓	✓	✓	✓	✓		✓			6	5
ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร						✓					1	
ด้านการบริหารจัดการ		✓		✓						✓	3	

ตาราง 1 (ต่อ)

การสังเคราะห์ของผู้วิจัย		ร้อยละ	
ด้านการสร้างเครือข่าย	Quinn (1991)	✓	1
	Hagins (1995)		
	Pollock (2008)		
ด้านการเห็นความสำคัญ	Horth (2014)		
	เสียงวิจารณ์ทางทฤษฎี (2557)		
	จุฬาราชมนตรี (2560)		
ด้านการพัฒนาบุคลากร	ปัทมา กิ่งถิ่น (2560)		
	อรพิน อัมรินทร์ (2561)		
	ฐิตินันท์ นันทะศิริ (2563)		
ร้อยละ	วชิรพงษ์ ศิริพัฒน์ (2563)	✓	1
	(2563)		
	(2563)		

จากตาราง 1 สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ จำแนกความถี่และเรียงลำดับตามความสำคัญของงานและนำมาใช้ในการดำเนินงานเป็นตัวแปร ต้นครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาค่าความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป (วัชรพงศ์ ทศนบรรจง, 2563) โดยเรียง จากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม 2) การมีส่วนร่วมและ ทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม 3) การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม 4) การคิดสร้างสรรค์เชิง นวัตกรรม และ 5) การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยประกอบไป ด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.4.1 การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม

การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม เป็นการวางเป้าหมายและการ ดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมาย ของการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

วัชรพงศ์ ทศนบรรจง (2563, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การมีวิสัยทัศน์การ เปลี่ยนแปลง ไว้ว่าหมายถึง การวางเป้าหมายและการดำเนินการไปสู่เป้าหมายให้สอดคล้องกับ การจัดการศึกษาของรัฐบาลและบริบทของสถานศึกษา โดยวิธีการนำเอาระบบการวางแผนมาใช้ เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา มีการร่วมมือกันของทุกฝ่าย มีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทราบ และมีการประเมินให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563, น. 13) ได้ให้ความหมายของ การมีวิสัยทัศน์การ เปลี่ยนแปลง ไว้ว่าหมายถึง ความสามารถในการกระตุ้นหรือโน้มน้าวใจให้บุคคลวิเคราะห์บริบท แวดล้อมของสถานศึกษา จุดเด่น จุดด้อย ปัญหา และอุปสรรค มากำหนดวิสัยทัศน์ และนำ วิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของสถานศึกษา

อรพิน อิมรัตน์ (2561, น. 6) ได้ให้ความหมายของ การมีวิสัยทัศน์การ เปลี่ยนแปลง ไว้ว่าหมายถึง การเป็นผู้ที่มองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย สามารถวิเคราะห์ แนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลงการศึกษา พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มุ่งเน้น การสร้างวิสัยทัศน์ที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้

ปวีณา กันถิน (2560, น. 6) ได้ให้ความหมายของ การมีวิสัยทัศน์การ เปลี่ยนแปลง ไว้ว่าหมายถึง การมุ่งเน้นการสร้างวิสัยทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไปสู่การสร้างนวัตกรรม เพื่อที่จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, น. 17) ได้ให้ความหมายของ การมีวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลง ไว้ว่าหมายถึง การมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย สามารถวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านทางสังคมที่อาจมีผลกระทบต่อการศึกษาและนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน แปลกใหม่ สอดคล้องกับสภาพองค์กร โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น โดยใช้นวัตกรรมถ่ายทอดสู่แนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง มีความตื่นตัวอยู่เสมอ สามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน

เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ไว้ว่าหมายถึง การสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาขององค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม หมายถึง การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ทันสมัย สามารถวิเคราะห์ทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน แปลกใหม่ และสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4.2 การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม

การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม เป็นกระบวนการที่บุคลากรในองค์กรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนองค์กร โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

วัชรพงศ์ ทัศนบรรจง (2563, น. 8) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม ไว้ว่าหมายถึง การให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารหน่วยงาน โดยอยู่บนแนวคิดของการแบ่งอำนาจ เอื้ออำนวยให้มีการตั้งเป้าหมายร่วมกันและให้ความไว้วางใจในการรับผิดชอบงานของตนเอง

ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563, น. 14) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม ไว้ว่าหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกและสะท้อนให้เห็นความรู้ความสามารถ ประสพการณ์ ความชำนาญหรือความคล่องแคล่ว โดยใช้กระบวนการทำงานและการสร้างทีมงาน แนวใหม่และการเป็นผู้นำทีมที่มีคุณภาพ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรซึ่งจะส่งผลให้การงานประสพผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ถนอมวรรณ ช่างทอง (2562, น. 9) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม ไว้ว่าหมายถึง การทำให้ครูในสถานศึกษาเข้าใจถึงจุดประสงค์ของงาน มีเป้าหมายเดียวกัน ยอมรับและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานร่วมกันของครู การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การติดต่อสื่อสารของครูที่หลากหลายครบถ้วนทุกช่องทาง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์กันอย่างเปิดเผย โดยจัดบรรยากาศและกระบวนการทำงานเพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครู

อรพิน อิมรัตน์ (2561, น. 6) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม ไว้ว่าหมายถึง การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมแก้ไขปัญหา สร้างสัมพันธภาพที่ดีในองค์กร ส่งเสริมการทำงานให้บุคลากรมีการทำงานเป็นทีมและสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน

ปวีณา กันธิณ (2560, น. 6) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม ไว้ว่าหมายถึง การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการทำงานของครูภายในโรงเรียน

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, น. 18) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม ไว้ว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้เกิดความร่วมมือในการทำงานจากหลายฝ่าย ช่วยกันคิดและทำโดยมีเป้าหมายร่วมกันคือการสร้างผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษ และมุ่งพัฒนาองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557, น. 8) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม ไว้ว่าหมายถึง การส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูภายในโรงเรียน

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม หมายถึง การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมกันคิดวางแผนและทำงานเป็นทีมโดยมีเป้าหมายร่วมกัน ในการแก้ไขและพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูได้ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา รวมทั้งนำครูออกไปร่วมงานกับหน่วยงานภายนอกอย่างเต็มความสามารถ

2.4.3 การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม

การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในองค์กรนวัตกรรม มีการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากร และบรรยากาศส่งผลทั้งโดยตรงและทางอ้อมต่อสภาพแวดล้อมการทำงาน โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

วัชรพงศ์ ทศนบรรจง (2563, น. 8) ได้ให้ความหมายของ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ไว้ว่าหมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในองค์กร มีการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคคลและบรรยากาศส่งผลทั้งโดยตรงและทางอ้อมต่อสภาพแวดล้อมการทำงาน เป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกทางพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน และส่งไปถึงผลของการปฏิบัติงานของบุคลากรและภาพรวมขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามการรับรู้ของบุคลากรในองค์กร

อรพิน อิมรัตน์ (2561, น. 6) ได้ให้ความหมายของ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ไว้ว่าหมายถึง การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เห็นคุณค่าของนวัตกรรม สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานของบุคลากรให้ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด กระตุ้นให้บุคลากรมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เพื่อต่อยอดแนวคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้รางวัลและเสริมแรงให้กับบุคลากรที่สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่องค์กรนวัตกรรม

ปวีณา กันธิณ (2560, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ไว้ว่าหมายถึง การมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของครูภายในสถานศึกษา และต่อสภาวะแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่องค์กรนวัตกรรม

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, น. 19) ได้ให้ความหมายของ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ไว้ว่าหมายถึง การกำหนดโครงสร้างองค์กรและเป้าหมายที่ชัดเจน มุ่งเน้นให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับนวัตกรรม สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้บุคลากรได้ผ่อนคลายและมีอิสระในกระบวนการทำงาน ส่งเสริมการพัฒนาตนเองและแลกเปลี่ยนทักษะความรู้ซึ่งกันและกันของบุคลากร อันนำไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ประสิทธิภาพ

เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557, น. 9) ได้ให้ความหมายของ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ไว้ว่าหมายถึง การมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของครูภายในสถานศึกษาต่อสภาวะแวดล้อมในการทำงาน

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม หมายถึง การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่สร้างวัฒนธรรมองค์กร และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งเสริมการสร้างมิตรภาพ มีน้ำใจ และมีมารยาทในการทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อต่อยอดนวัตกรรมอันนำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2.4.4 การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม

การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม เป็นกระบวนการคิดที่สามารถคิดได้หลากหลาย และแปลกใหม่ไปจากเดิม จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างนวัตกรรมที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่ โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

รูตินันท์ นันทะศรี (2563, น. 15) ได้ให้ความหมายของ การคิดสร้างสรรค์ ไว้ว่าหมายถึง การใช้ความรู้ความสามารถ ความชำนาญ หรือมีกระบวนการคิดอย่างคล่องแคล่ว คิดอย่างแยบคาย ละเอียด คิดอย่างชาญฉลาด และรู้จักนำความคิดแบบใหม่มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลให้เกิดงานที่มีคุณภาพ

อรพิน อิมรต์น์ (2561, น. 6) ได้ให้ความหมายของ การคิดสร้างสรรค์ ไว้ว่าหมายถึง กระบวนการคิดวิเคราะห์รูปแบบใหม่ในการแก้ปัญหาและการทำงานของบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์พัฒนางานใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระทางความคิด สนับสนุนการทำงานที่ยืดหยุ่น สร้างทางเลือกในการปฏิบัติงาน และกระตุ้นให้บุคลากรประยุกต์ใช้วิธีการที่หลากหลายในการสร้างนวัตกรรมที่มีคุณค่าในองค์กร

ปวีณา กันธิณ (2560, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การคิดสร้างสรรค์ ไว้ว่าหมายถึง รูปแบบหรือทางเลือกใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู และการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาสู่การพัฒนาตนเองและเปลี่ยนแปลงระบบวิธีการทำงาน

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, น. 18) ได้ให้ความหมายของ การคิดสร้างสรรค์ ไว้ว่าหมายถึง การคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ในการพัฒนาหรือขับเคลื่อนการทำงานโดยให้ความสำคัญกับการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้หรือต่อยอดตลอดจนสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้นมาได้

เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การคิดสร้างสรรค์ ไว้ว่าหมายถึง การทำงานของผู้บริหารที่แสดงออกถึงรูปแบบหรือทางเลือกใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมการทำงานของคุณ

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม หมายถึง การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่คิดริเริ่มในการพัฒนาและขับเคลื่อนงานด้วยการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีอิสระทางความคิดและนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาพัฒนาการสอนและการทำงานจนเกิดเป็นนวัตกรรม สนับสนุนการประยุกต์ใช้วิธีการใหม่ที่เข้ากับบริบทของสถานศึกษาในการพัฒนาการทำงานจนกลายเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา

2.4.5 การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม

การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม เป็นกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบเพื่อช่วยลดสาเหตุและโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย หรือให้ระดับของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นนั้นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ควบคุมได้ โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

อรพิน อิมรัตน์ (2561, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การบริหารความเสี่ยง ไว้ว่าหมายถึง การควบคุมการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อลดหรือป้องกันโอกาสที่จะเกิดความเสียหายภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อเกิดผลกระทบเชิงลบก็สามารถควบคุมสถานการณ์และลดความเสี่ยงนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้การสนับสนุนทรัพยากรและพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดและมีการกำกับติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, น. 18) ได้ให้ความหมายของ การบริหารความเสี่ยง ไว้ว่าหมายถึง การกำหนดหรือควบคุมปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ โดยมีการวางแผนทางและมาตรฐานรองรับในกรณีที่เกิดสถานการณ์นอกเหนือจากแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปสู่การสร้างนวัตกรรมในองค์กร

เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การบริหารความเสี่ยง ไว้ว่าหมายถึง การบริหารเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อเกิดขึ้นแล้วส่งผลกระทบเชิงลบต่อการบรรลุเป้าหมายหรือภารกิจขององค์กร โดยควบคุมกิจกรรมกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม หมายถึง การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถนำนวัตกรรมมาช่วยกำหนดแนวทางหรือมาตรการควบคุมความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันหรือลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหายจากการทำงานที่อาจเกิดขึ้นให้มีผลน้อยที่สุดและอยู่ในระดับที่สถานศึกษายอมรับได้ รวมทั้งวางมาตรฐานการรองรับในกรณีที่เกิดสถานการณ์นอกเหนือจากแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล

แนวคิดเกี่ยวกับพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) เป็นแนวคิดของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของคนรุ่นใหม่ซึ่งมีผลมาจากพัฒนาการของเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบัน โดยเริ่มเป็นประเด็นขึ้นมาจากเพรนส์กี (Prensky, 2001 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556) ได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในยุคปัจจุบันที่แตกต่างจากในอดีตที่ผ่านมา จึงบัญญัติศัพท์คำว่า “ชาวพื้นเมืองดิจิทัล (Digital Natives)” ซึ่งหมายถึง กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เกิดและโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางการใช้คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นเพลงดิจิทัล กล้องวิดีโอ วิดีโอเกมส์ โทรศัพท์มือถือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ยังใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันไปกับเทคโนโลยีดิจิทัลมากกว่าการอ่านหนังสือ ซึ่งทำให้คนกลุ่มนี้มีทักษะในการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว และมีภาษาของตนเองเฉพาะของตนเองคือ ภาษาดิจิทัล (Digital Speakers) สามารถสื่อสารทางสื่อดิจิทัลต่าง ๆ ได้อย่างธรรมชาติและรวดเร็ว

ริบบิล (Ribble, 2006) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและเทคโนโลยีชาวสหรัฐอเมริกา ได้นิยามคำว่า “พลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship)” ขึ้นมา ซึ่งได้เขียนบทความไว้มากมายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลและผลกระทบต่าง ๆ ภายใต้บริบททางการศึกษา โดยไมค์ ริบบิลได้กำหนดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลจากการวิจัยเมื่อครั้งศึกษาระดับปริญญาเอกในปี 2006 ไว้ 9 องค์ประกอบ เพื่อสร้างคู่มือสำหรับผู้บริหาร ครูและการเรียนรู้ในการปฏิบัติพลเมืองดิจิทัลในโรงเรียน ต่อมาได้มีการจัดกลุ่มคุณลักษณะในปี 2011 เป็น 3 คุณลักษณะใหญ่ โดยมี 9 องค์ประกอบย่อย ซึ่งเป็นต้นแบบที่ได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้อย่างหลากหลาย

พาร์ก (Park, 2016) ได้แสดงความเห็นว่าในช่วงทศวรรษต่อจากนี้ไป ประชากรบนโลกร้อยละเก้าสิบจะเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และจะขับเคลื่อนสังคมโลกให้ก้าวไปสู่จุดที่ทุกสิ่งจะเชื่อมเข้ากับโลกอินเทอร์เน็ต จึงได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะและทักษะชีวิตในโลกยุคดิจิทัลหรือ “ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence: DQ)” ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ระดับที่ 2 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์ และระดับที่ 3 การเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล

ในปัจจุบันโลกยุคเทคโนโลยีดิจิทัลได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไร้ขีดจำกัด จนกลายเป็นช่องทางใหม่ที่แทรกซึมไปทุกด้านของทุกสังคม โดยการเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้นไม่ได้หมายความว่าแค่บุคคลที่เกิดและโตขึ้นมาในโลกยุคดิจิทัลเท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้ที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีความปลอดภัย

3.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองดิจิทัล

มีนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดิจิทัล ไว้ดังนี้

ริบเบิล (Ribble, 2011) ได้ให้ความหมายของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ไว้ว่า หมายถึง บรรทัดฐานของพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบ

พาร์ก (Park, 2016) ได้ให้ความหมายของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการใช้ดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

ยูเนสโก (UNESCO, 2016) ได้ให้ความหมายของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการค้นหา เข้าถึง ใช้งาน และสร้างข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมต่อกับผู้อื่นและเชื่อมต่อกับเนื้อหาในลักษณะคล่องแคล่ว มีวิจารณญาณ ละเอียดอ่อน และมีจริยธรรม จัดการกับสภาพแวดล้อมออนไลน์และไอซีทีอย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ ขณะที่ตระหนักถึงสิทธิของตนเอง

สตาร์เรทท์ (Starrett, 2017) ได้ให้ความหมายของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ไว้ว่า หมายถึง ชุดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมที่ปลอดภัยในโลกดิจิทัล

สถาบันดีคิว (DQinstitute, 2018) ได้ให้ความหมายของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ไว้ว่าหมายถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่ออย่างปลอดภัย รับผิดชอบ และมีประสิทธิภาพ

ปอสท์ ไกรวิญญู (2560, น. 74) ได้ให้ความหมายของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ไว้ว่าหมายถึง พฤติกรรมที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยี

วรรณกร พรประเสริฐ (2562, น. 18) ได้ให้ความหมายของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ไว้ว่าหมายถึง บรรทัดฐานหรือพฤติกรรมที่ใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ ใช้ในลักษณะที่เกิดประโยชน์ และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรง

ศศิประภา เอี่ยมภูมิ (2563, น. 6) ได้ให้ความหมายของ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ไว้ว่าหมายถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการมีส่วนร่วมอย่างรับผิดชอบในโลกดิจิทัล

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัล หมายถึง พฤติกรรมและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบและความปลอดภัยเมื่อต้องมีการทำงานร่วมกันในสังคมดิจิทัล

3.2 องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ริบเบิล (Ribble, 2011) ได้เสนอองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และ 9 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1) การเคารพตนเองและผู้อื่น (Respect Yourself and Others) ประกอบด้วย

1.1) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท (Digital Etiquette) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีมารยาท มีความเหมาะสม และมีความเคารพต่อผู้อื่น เช่น การไม่รับสายเรียกเข้าระหว่างการสนทนาต่อหน้ากับผู้อื่น การไม่ส่งข้อความและการใช้สังคมออนไลน์ระหว่างการสนทนาต่อหน้ากับผู้อื่น

1.2) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Access) หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ใช้ ซึ่งผู้ใช้แต่ละคนมีระดับการเข้าถึงที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความทุพพลภาพ สถานที่อยู่ รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ประกอบไปด้วยการเข้าถึง 3 ระดับ ได้แก่ 1) ไม่มีเป็นของตนเองสามารถเข้าถึงได้เฉพาะที่โรงเรียนเท่านั้น 2) มีเป็นของตนเองสามารถเข้าถึงได้ที่บ้านและที่โรงเรียน แต่ไม่สามารถนำไปโรงเรียนได้ และ 3) มีเป็นของตนเองสามารถเข้าถึงได้ที่บ้านและที่โรงเรียนและสามารถนำไปโรงเรียนได้

1.3) การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล (Digital Law) หมายถึง การมีความรับผิดชอบต่อการกระทำทางอิเล็กทรอนิกส์ มีการตระหนักรวมถึงตื่นตัวต่อกฎหมายหรือนโยบายจากภาครัฐเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การเข้าถึงข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตบางประเภท การโพสต์ข้อความที่พาดพิงผู้อื่นหรือข้อความที่ไม่สมควร การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การปลอมอัตลักษณ์ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การดาวน์โหลดหรือแลกเปลี่ยนไฟล์ การส่งข้อความทางเพศ เช่น ภาพเปลือยหรือภาพกึ่งเปลือย การครอบครองสื่อลามก ขโมยข้อมูลผู้อื่น เจาะเครื่องแม่ข่าย รวมถึงสร้างและเผยแพร่ไวรัส เป็นต้น

2) การให้การศึกษาตนเองและผู้อื่น (Educate Yourself and Others) ประกอบด้วย

2.1) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy) หมายถึง การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถใช้งานได้อย่างเหมาะสมที่สุด สามารถกระตุ้นการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ โดยเลือกวิธีที่สร้างสรรค์ โดยการอบรมการใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นอย่างเพียงพอประกอบกับการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีด้วยตนเอง

2.2 การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) หมายถึง ความเข้าใจถึง การติดต่อสื่อสารที่มีความหลากหลาย รวมถึงวิธีการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านทาง ระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้กับทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งมีช่องทางต่าง ๆ มากมาย เช่น การใช้ โทรศัพท์มือถือ การใช้สังคมออนไลน์ และการส่งข้อความ

2.3 การทำธุรกรรมทางดิจิทัล (Digital Commerce) หมายถึง ความสามารถในการซื้อและขายสินค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างชาญฉลาด ไม่ถูกหลอกลวง สามารถบริโภค สินค้าออนไลน์ได้เงื่อนไขที่ดีที่สุด และสามารถป้องกันอันตรายต่าง ๆ จากข้อมูลสำคัญของตนเอง ได้ เช่น หมายเลขบัตรเครดิต เลขที่บัญชีธนาคาร หรือข้อมูลส่วนตัวอื่น

3) การปกป้องตนเองและผู้อื่น (Protect Yourself and Others) ประกอบด้วย

3.1 การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (Digital Right and Responsibilities) หมายถึง การรู้ถึงเสรีภาพ ข้อกำหนดหรือข้อตกลงสำหรับทุกคนในโลกดิจิทัล เมื่อทำการสร้างหรือเผยแพร่อะไรนั้นจะต้องได้รับการคุ้มครองสิ่งเหล่านั้นตามสมควรโดยไม่ละเมิด สิทธิ และไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

3.2 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย (Digital Security) หมายถึง การรู้ถึงการ ป้องกันการควบคุมภัยจากโลกดิจิทัล เพื่อรับรองความปลอดภัย ประกอบด้วย 2 ส่วนด้วยกัน คือ 1) ความปลอดภัยทางอุปกรณ์ดิจิทัล คือการป้องกันข้อมูลไม่ให้ผู้อื่นสามารถมาขโมยข้อมูลหรือ สอดแนมเราได้ 2) ความปลอดภัยจากการใช้งาน เช่น การหลีกเลี่ยงการพบปะคนทางออนไลน์ที่ ยังไม่รู้จัคดีพอ

3.3 การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ (Digital Health and Wellness) หมายถึง ความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางด้านกายภาพและจิตใจในโลกเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงความเสี่ยงดังกล่าวสำหรับความเป็นอยู่ที่ดีทั้ง ทางด้านกายภาพนั้น อาการบาดเจ็บที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น อาการมือชาจากการ ทำงานกับคอมพิวเตอร์ รวมถึงอาการตาล้าและท่าทางที่ไม่เหมาะสมสามารถพบได้ทั่วไปใน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล ส่วนความเป็นอยู่ที่ดีด้านจิตเจ้านั้น เช่น การเสพติด อินเทอร์เน็ตหรือความเครียดจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสามารถก่อให้เกิดปัญหาทั้งทาง กายภาพและจิตใจ

พาร์ก (Park, 2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลและนำเสนอองค์ประกอบไว้ 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1) อัตลักษณ์ทางดิจิทัล (Digital Identity) คือ ความสามารถในการกำหนดและจัดการกับตัวตนออนไลน์ของตนเอง การรับรู้และแยกแยะตัวบุคคลในสื่อออนไลน์ได้

2) การใช้ดิจิทัล (Digital Use) คือ ความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัล การควบคุมสมดุลของการใช้งานระหว่างชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นผ่านชุมชนออนไลน์

3) ความปลอดภัยดิจิทัล (Digital Safety) คือ ความสามารถในการป้องกันตนเองจากความเสี่ยงในโลกออนไลน์ ไม่ให้เกิดความเสียหายต่อตนเอง

4) การรักษาความปลอดภัยดิจิทัล (Digital Security) คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับการปกป้องข้อมูลของตนเองและการตรวจสอบการคุกคามในโลกออนไลน์

5) ความฉลาดทางอารมณ์ดิจิทัล (Digital Emotional Intelligence) คือ ความสามารถในการจัดการอารมณ์ในขณะที่ใช้สื่อดิจิทัล รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นออนไลน์อื่น ๆ

6) การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) คือ ความสามารถในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

7) การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) คือ ความสามารถในการใช้ประโยชน์สื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ

8) สิทธิดิจิทัล (Digital Right) คือ ความสามารถในการรักษาสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมาย รวมถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อดิจิทัล

สมาคมระหว่างประเทศเพื่อเทคโนโลยีในการศึกษา (International Society for Technology in Education: ISTE) โดย ฟิงกัล (Fingal, 2017) ได้เสนอองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีมี 9 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) สนับสนุนให้ทุกคนเข้าถึงสื่อดิจิทัลได้อย่างเท่าเทียม
- 2) พยายามทำความเข้าใจทุกมุมมองอย่างรอบด้าน
- 3) เคารพและให้ความสำคัญกับสิทธิต่าง ๆ บนโลกออนไลน์
- 4) สื่อสารผู้อื่นทางสื่อดิจิทัลด้วยความมีมารยาท
- 5) มีการวิเคราะห์แหล่งข้อมูลออนไลน์และไม่แชร์แหล่งข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ

- 6) ยกกระดานเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนให้สังคมก้าวหน้า
- 7) คำนึงถึงสุขภาพกายและจิตในขณะที่ใช้เครื่องมือดิจิทัล
- 8) ใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดิจิทัลที่จะทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ
- 9) เข้าใจประสิทธิภาพและจัดการอัตลักษณ์ของโลกดิจิทัล

ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล (2562, ออนไลน์) ได้แยกองค์ประกอบของพลเมืองดิจิทัลออกเป็น 4 มิติ ดังนี้

1) มิติการรักษาอัตลักษณ์และข้อมูลส่วนบุคคล

การสร้างอัตลักษณ์ทางดิจิทัลถือเป็นปรากฏการณ์ใหม่ ที่ทำให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของตนเองต่อสังคมภายนอก ด้วยการอาศัยช่องทางการสื่อสารผ่านเว็บไซต์เครือข่ายสังคมเพื่อนำเสนอรูปแบบใหม่ของการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตที่ทำให้เกิดการแสดงออกเกี่ยวกับตัวตนผ่านเว็บไซต์เครือข่ายสังคมต่าง ๆ เพื่อการสื่อสารและเชื่อมต่อกับความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

2) มิติของกิจกรรมบนสื่อสังคมดิจิทัล

พลเมืองดิจิทัลที่ความจำเป็นต้องมีความสามารถในการทำธุรกรรมทางดิจิทัล เช่น การซื้อขายสินค้าในอินเทอร์เน็ต บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ การค้าแบบดิจิทัล การเมืองเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมวัฒนธรรมพลเมืองดิจิทัลต้องรู้จักใช้งานอินเทอร์เน็ตในการมีส่วนร่วมในสังคม โดยอินเทอร์เน็ตเป็นได้ทั้งเครื่องมือเพิ่มการมีส่วนร่วมในระบบ อีกทั้งพลเมืองดิจิทัลจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3) มิติทักษะและความสามารถในการสภาพแวดล้อมดิจิทัล

พลเมืองดิจิทัลต้องมีความรู้ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านเครื่องมือดิจิทัล ดังนั้นพลเมืองยุคใหม่จึงต้องมีความรู้ด้านเทคนิคในการเข้าถึงและใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างเชี่ยวชาญ รวมถึงทักษะในการคิดขั้นสูงซึ่งจำเป็นต่อการวิเคราะห์และทำความเข้าใจข้อมูลข่าวสาร มีความรู้และทักษะในสภาพแวดล้อมดิจิทัล การรู้ดิจิทัลโดยมุ่งให้เป็นผู้ใช้ที่ดี เป็นผู้เข้าใจบริบทที่ดี และเป็นผู้สร้างเนื้อหาทางดิจิทัลที่ดี ในสภาพแวดล้อมสังคมดิจิทัล

4) มิติจริยธรรมทางดิจิทัล

พลเมืองดิจิทัล จะต้องเป็นผู้รู้กฎหมายที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีอย่างรู้จริยธรรม รู้จักคุณค่าและจริยธรรมจากการใช้เทคโนโลยี มีความรู้ในงานลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา รู้จักสิทธิเสรีภาพและ มารยาททาง

ดิจิทัล เข้าใจถึงการรับความในการบริหารจัดการความเสี่ยงในโลกออนไลน์ เช่น การไม่ไปรังแก และสามารถจัดการกับการถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ รวมไปถึงการเกี่ยวพาราสี การเหยียดผิว-เหยียดชนชั้น รวมไปถึงเนื้อหาต่าง ๆ ที่สุ่มเสี่ยง

จากการศึกษาองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่หลากหลาย พบว่าแนวคิดที่ไมค์ ธิเบตได้นำเสนอไว้นั้นครอบคลุมในทุกด้านของความเป็นพลเมืองดิจิทัล ทั้งยังเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามแนวคิดของไมค์ ธิเบตโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท (Digital Etiquette)

การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท เป็นมาตรฐานในการใช้ดิจิทัลกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาทไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ธิเบต (Ribble, 2011) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ไว้ว่าเป็นความรู้ ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีมารยาท มีความเหมาะสม และมีความเคารพต่อผู้อื่น เช่น การไม่รับสายเรียกเข้าระหว่างการสอนหน้าต่อหน้ากับผู้อื่น การไม่ส่งข้อความและการใช้สังคมออนไลน์ระหว่างการสนทนาต่อหน้ากับผู้อื่น

ปอสท์ ไกรวิญญู (2560, น.10) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ไว้ว่าเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในที่สาธารณะหรือต่อหน้าบุคคลอื่นที่พึงปฏิบัติในสังคม โดยมีระเบียบแบบแผนเหมาะสมตามกาลเทศะ

วรรณกร พรประเสริฐ (2562, น.11) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ไว้ว่าเป็นความสามารถในการใช้ช่องทางของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ใส่ใจกับความรู้สึกของผู้อื่น และรู้จักกาลเทศะในการใช้งาน เพื่อให้เกิดสังคมออนไลน์ที่มีความสุข

ศศิประภา เขียมภูมิ (2563, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ไว้ว่าเป็นการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสม โดยมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท หมายถึง ความสามารถและพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในที่สาธารณะหรือต่อหน้าบุคคลอื่นที่พึงปฏิบัติในสังคม โดยมีระเบียบแบบแผนเหมาะสมตาม

กาลเทศะ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในโลกดิจิทัลและเพื่อให้เกิดการใช้งานในสังคมออนไลน์ได้อย่างมีความสุข

3.2.2 การเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Access)

การเข้าถึงสื่อดิจิทัล คือการมีส่วนร่วมในการใช้สื่อดิจิทัลหรือเทคโนโลยีอย่างเต็มที่ในสังคม โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการเข้าถึงสื่อดิจิทัลไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ริบเบิล (Ribble, 2011) ได้ให้ความหมายของ การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ไว้ว่าเป็นความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ใช้ ซึ่งผู้ใช้แต่ละคนมีระดับการเข้าถึงที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความพึงพอใจ สภาพที่อยู่ รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ประกอบไปด้วยการเข้าถึง 3 ระดับ ได้แก่ 1) ไม่มีเป็นของตนเองสามารถเข้าถึงได้เฉพาะที่โรงเรียนเท่านั้น 2) มีเป็นของตนเองสามารถเข้าถึงได้ที่บ้านและที่โรงเรียน แต่ไม่สามารถนำไปโรงเรียนได้ และ 3) มีเป็นของตนเองสามารถเข้าถึงได้ที่บ้านและที่โรงเรียนและสามารถนำไปโรงเรียนได้

ปอสท์ไกรวิญญ์ (2560, น.10) ได้ให้ความหมายของ การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ไว้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันทางดิจิทัลกับสังคมอย่างเต็มที่ โดยผู้ที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลมากกว่าจะช่วยเหลือผู้ที่ไม่อาจเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้

วรรณกร พรประเสริฐ (2562, น.10) ได้ให้ความหมายของ การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ไว้ว่าเป็นความสามารถในการมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยี เพื่อก้าวเข้าสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัล และมีการตระหนักถึงบุคคลอื่นที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีด้วยว่าบุคคลเหล่านี้ก็ควรได้รับโอกาสในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเหมือนบุคคลอื่นด้วยความเท่าเทียมกันท่ามกลางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เติบโตอย่างรวดเร็ว

ศศิประภา เอี่ยมภูมิ (2563, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ไว้ว่าเป็นการเข้าถึงสื่อดิจิทัลได้ทุกคนอย่างเสมอภาค โดยไม่มีใครถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกัน

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การเข้าถึงสื่อดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้วยความเข้าใจและสามารถแก้ปัญหาการใช้สื่อดิจิทัลได้ และมีการตระหนักถึงบุคคลที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลด้วยว่าบุคคลเหล่านี้ก็ควรได้รับโอกาสในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้วยความเท่าเทียมกันท่ามกลางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เติบโตอย่างรวดเร็ว

3.2.3 การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล (Digital Law)

การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล เป็นสิทธิทางกฎหมายและข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยี โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัลไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ริบเบิล (Ribble, 2011) ได้ให้ความหมายของ การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัลไว้ว่าเป็นความรับผิดชอบต่อการกระทำทางอิเล็กทรอนิกส์ มีการตระหนักรวมถึงต้นตอต่อกฎหมายหรือนโยบายจากภาครัฐเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การเข้าถึงข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตบางประเภท การโพสต์ข้อความที่พาดพิงผู้อื่นหรือข้อความที่ไม่สมควร การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การปลอมอัตลักษณ์ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การดาวน์โหลดหรือแลกเปลี่ยนไฟล์ การส่งข้อความทางเพศ เช่น ภาพเปลือยหรือภาพกึ่งเปลือย การครอบครองสื่อลามก ขโมยข้อมูลผู้อื่น เจาะเครื่องแม่ข่าย รวมถึงสร้างและเผยแพร่ไวรัส เป็นต้น

ปอสโกวิทช์ (2560, น.10) ได้ให้ความหมายของ การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัลไว้ว่าเป็นการกระทำตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีความรับผิดชอบต่อการกระทำทางดิจิทัล

วรรณกร พรประเสริฐ (2562, น.11) ได้ให้ความหมายของ การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัลไว้ว่าเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นไปตามกฎหมายทางดิจิทัล หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลทางดิจิทัลที่เป็นเท็จ หลีกเลี่ยงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา อันจะทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย

ศศิประภา เขี่ยมภูมิ (2563, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัลไว้ว่าเป็นการเคารพกฎกติกาและไม่แสดงพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายและผิดจริยธรรมในสื่อดิจิทัล

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการตระหนักและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำผิดบนโลกดิจิทัล หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จอันจะทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย หลีกเลี่ยงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น

3.2.4 การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy)

การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างรู้เท่าทัน โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ริบเบิล (Ribble, 2011) ได้ให้ความหมายของ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ว่าเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถใช้งานได้อย่างเหมาะสมที่สุด สามารถกระตุ้นการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ โดยเลือกวิธีที่สร้างสรรค์ โดยการอบรมการใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นอย่างเพียงพอประกอบกับการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีด้วยตนเอง

พาร์ค (Park, 2016) ได้ให้ความหมายของ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ว่าเป็นความสามารถในการค้นหา การใช้ประโยชน์ การประเมิน การสร้างเนื้อหา และการแบ่งปัน รวมถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการใช้สื่อดิจิทัล

ปอสท์ไกรวิญญู (2560, น.10) ได้ให้ความหมายของ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ว่าเป็นการมีความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน เพื่อพัฒนาระบบการทำงานในสถานศึกษาให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

วรรณกร พรประเสริฐ (2562, น.11) ได้ให้ความหมายของ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ว่าเป็นความสามารถในการประเมินสื่อดิจิทัลได้อย่างมีวิจารณญาณ ป้องกันการถูกหลอกลวงที่มาทางสื่อดิจิทัล ตลอดจนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางสื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์

ศศิประภา เขี่ยมภูมิ (2563, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ว่าเป็นการมีวิจารณญาณรู้เท่าทันในการเข้าถึงสื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสม

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่อยู่บนโลกดิจิทัลและนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถพัฒนาและต่อยอดสื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.5 การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication)

การสื่อสารดิจิทัล เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งแพร่กระจายมากขึ้น มีความต่อเนื่อง และสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทุกที่ทุกเวลา โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการสื่อสารดิจิทัลไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ริบเบิล (Ribble, 2011) ได้ให้ความหมายของ การสื่อสารดิจิทัล ไว้ว่าเป็น ความเข้าใจถึงการติดต่อสื่อสารที่มีความหลากหลาย รวมถึงวิธีการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยน ข้อมูลผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้กับทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งมีช่องทางต่าง ๆ มากมาย เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือ การใช้สังคมออนไลน์ และการส่งข้อความ

พาร์ค (Park, 2016) ได้ให้ความหมายของ การสื่อสารดิจิทัล ไว้ว่าเป็น ความสามารถในการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล รวมไปถึงการ ไม่ทิ้งร่องรอยการกระทำต่าง ๆ ของตนเองในสื่อดิจิทัล

ปอสท์ไกรวิญญ์ (2560, น.10) ได้ให้ความหมายของ การสื่อสารดิจิทัล ไว้ว่า เป็นความสามารถในการติดต่อสื่อสารที่มีความหลากหลาย และการแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลผ่าน ระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้กับทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา

วรรณกร พรประเสริฐ (2562, น.11) ได้ให้ความหมายของ การสื่อสารดิจิทัล ไว้ว่าเป็นความสามารถในการสนทนาทางดิจิทัลกับผู้อื่นด้วยความรอบคอบและมีมารยาท ไม่ถูก หลอกหลวงได้ง่ายและสนทนาได้อย่างสันติสุข

ศศิประภา เอี่ยมภูมิ (2563, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การสื่อสารดิจิทัล ไว้ว่า เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสม

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การสื่อสารดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านทางระบบระบบอิเล็กทรอนิกส์

3.2.6 การทำธุรกรรมทางดิจิทัล (Digital Commerce)

การทำธุรกรรมทางดิจิทัล เป็นการซื้อขายออนไลน์หรือทำธุรกรรมออนไลน์ เนื่องจากมีความสะดวกสบายมากกว่าการซื้อขายแบบเผชิญหน้า โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการทำธุรกรรมทางดิจิทัลไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ริบเบิล (Ribble, 2011) ได้ให้ความหมายของ การทำธุรกรรมทางดิจิทัล ไว้ว่า เป็นความสามารถในการซื้อและขายสินค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างชาญฉลาด ไม่ถูก หลอกหลวง สามารถบริโภคสินค้าออนไลน์ได้เงื่อนไขที่ดีที่สุด และสามารถป้องกันอันตรายต่าง ๆ จากข้อมูลสำคัญของตนเองได้ เช่น หมายเลขบัตรเครดิต เลขที่บัญชีธนาคาร หรือข้อมูลส่วนตัวอื่น

ปอสท์ไกรวิญญ์ (2560, น.10) ได้ให้ความหมายของ การทำธุรกรรมทาง ดิจิทัล ไว้ว่าเป็นความสามารถในการซื้อและขายสินค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ถูก หลอกหลวง และสามารถป้องกันอันตรายต่าง ๆ จากข้อมูลสำคัญของตนเองได้

วรรณกร พรประเสริฐ (2562, น.10) ได้ให้ความหมายของ การทำธุรกรรมทางดิจิทัล ไว้ว่าเป็นความสามารถในการขายสินค้าทางช่องทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมด้วยความรอบคอบ มีสติและมีเหตุผลในการซื้อสินค้าที่จำเป็นและมีความน่าเชื่อถือ

ศศิประภา เอี่ยมภูมิ (2563, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การทำธุรกรรมทางดิจิทัล ไว้ว่าเป็นการพิจารณาการซื้อขายผ่านสื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การทำธุรกรรมทางดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการซื้อขายสินค้าทางดิจิทัลอย่างชาญฉลาด สามารถเลือกบริโภคสินค้าออนไลน์ได้อย่างคุ้มค่าและมีสติซึ่งไม่ก่อให้เกิดหนี้สินตามมา มีการสืบค้นแหล่งที่มา หรือเว็บไซต์ในการซื้อสินค้าทางดิจิทัลที่มีความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าดิจิทัล และสามารถป้องกันอันตรายต่าง ๆ จากข้อมูลสำคัญของตนเองได้ เช่น หมายเลขบัตรเครดิต เลขที่บัญชีธนาคาร หรือข้อมูลส่วนตัวอื่น

3.2.7 การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (Digital Right and Responsibilities)

การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล เป็นสิทธิและความอิสระของผู้ใช้เทคโนโลยี โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการทำธุรกิจผ่านสื่อดิจิทัลไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ริบเบิล (Ribble, 2011) ได้ให้ความหมายของ การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ไว้ว่าเป็นการรู้ถึงเสรีภาพ ข้อกำหนดหรือข้อตกลงสำหรับทุกคนในโลกดิจิทัล เมื่อทำการสร้างหรือเผยแพร่อะไรนั้นจะต้องได้รับการคุ้มครองสิ่งเหล่านั้นตามสมควรโดยไม่ละเมิดสิทธิ และไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

พาร์ค (Park, 2016) ได้ให้ความหมายของ การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ไว้ว่าเป็นความสามารถในการรักษาสหสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมาย รวมถึงทรัพย์สินทางปัญญาและเสรีภาพทางสื่อดิจิทัล

ปอส ไกรวิญญู (2560, น.10) ได้ให้ความหมายของ การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ไว้ว่าเป็นการรู้ถึงเสรีภาพและข้อตกลงสำหรับทุกคนในโลกดิจิทัล เมื่อทำการสร้างหรือเผยแพร่อะไรนั้นจะต้องได้รับการคุ้มครองสิ่งเหล่านั้นตามสมควร โดยไม่ละเมิดสิทธิและไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

วรรณกร พรประเสริฐ (2562, น.11) ได้ให้ความหมายของ การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ไว้ว่าเป็นความสามารถในการเคารพสิทธิส่วนตัวของตนเองและผู้อื่น และมีความรับผิดชอบซึ่งจะไม่ทำให้อื่นเกิดความเสียหาย

ศศิประภา เอี่ยมภูมิ (2563, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ไว้ว่าเป็นการมีเสรีภาพในโลกดิจิทัล โดยมีความรับผิดชอบและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล หมายถึง ความสามารถและความเข้าใจในการรักษาสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมาย รวมถึงทรัพย์สินทางปัญญาและเสรีภาพทางสื่อดิจิทัล โดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นและไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

3.2.8 การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย (Digital Security)

การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย เป็นข้อควรระวังที่ผู้ใช้เทคโนโลยีทุกคนต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยส่วนบุคคลและปลอดภัยในเครือข่ายสังคม โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัยไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ริบเบิล (Ribble, 2011) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย ไว้ว่าเป็นการรู้ถึงการป้องกันการควบคุมภัยจากโลกดิจิทัล เพื่อรับรองความปลอดภัย ประกอบด้วย 2 ส่วนด้วยกัน คือ 1) ความปลอดภัยทางอุปกรณ์ดิจิทัล คือการป้องกันข้อมูลไม่ให้ผู้อื่นสามารถมาขโมยข้อมูลหรือสอดแนมเราได้ 2) ความปลอดภัยจากการใช้งาน เช่น การหลีกเลี่ยงการพบปะคนทางออนไลน์ที่ยังไม่รู้จักดีพอ

พาร์ค (Park, 2016) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย ไว้ว่าเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับการปกป้องข้อมูลของตนเองและการตรวจสอบการคุกคามในโลกออนไลน์

ปอสท์ ไกรวิญญู (2560, น.10) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย ไว้ว่าเป็นความสามารถในการป้องกันภัยคุกคามจากโลกดิจิทัล เพื่อความปลอดภัย ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ 1) ความปลอดภัยทางอุปกรณ์ดิจิทัล และ 2) ความปลอดภัยจากการใช้งาน

วรรณกร พรประเสริฐ (2562, น.12) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย ไว้ว่าเป็นความสามารถในการป้องกันข้อมูลตนเองจากผู้ไม่ประสงค์ดีที่จะเข้ามาฉวยผลประโยชน์และทำให้เกิดความเสียหายได้

ศศิประภา เอี่ยมภูมิ (2563, น. 8) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย ไว้ว่าเป็นการรักษาความปลอดภัยจากการใช้สื่อดิจิทัล

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย หมายถึง ความสามารถในการป้องกันภัยคุกคามจากโลกดิจิทัลจากผู้ไม่ประสงค์ดีที่อาจเข้ามาก่อวุ่นให้เกิดความไม่ปลอดภัยหรือทำลายให้เกิดความเสียหายได้ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลทางดิจิทัลในโลกออนไลน์หรือจากเว็บไซต์หรือการดาวน์โหลดข้อมูลต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อข้อมูลของตนเอง

3.2.9 การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ (Digital Health and Wellness)

การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ เป็นองค์ประกอบทางร่างกายและจิตใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีนักวิชาการ นักการศึกษา และงานวิจัย ได้ให้ความหมายของการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ริบบเบิล (Ribble, 2011) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ ไว้ว่าเป็นความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางด้านกายภาพและจิตใจในโลกเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงความเสี่ยงดังกล่าวสำหรับความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางด้านกายภาพนั้น อาการบาดเจ็บที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ปอสท์ ไกรวิญญ์ (2560, น.11) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ ไว้ว่าเป็นความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางด้านกายภาพและความเป็นอยู่ที่ดีทางด้านจิตใจ

วรรณกร พรประเสริฐ (2562, น.12) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ ไว้ว่าเป็นความสามารถในการใช้งานสื่อดิจิทัลในระยะเวลาที่เหมาะสมและสมดุล ไม่กระทบต่อสุขภาพของผู้ใช้

ศศิประภา เอี่ยมภูมิ (2563, น. 7) ได้ให้ความหมายของ การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ ไว้ว่าเป็นการรักษาสุขภาพทางกายและทางใจจากการใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

จากที่นักวิชาการข้างต้นได้ให้ความหมาย สามารถสรุปได้ว่า การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ หมายถึง ความสามารถในการจัดสรรเวลาสำหรับใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและสมดุล ไม่กระทบต่อสุขภาพของผู้ใช้ เพื่อสุขภาพกายและใจที่ดี

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล

จากการศึกษาเอกสารหลักฐานและงานวิจัยของนักวิชาการ ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล ดังนี้

การทำให้เกิดความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลที่มีคุณภาพนั้น ผู้นำองค์กรทางการศึกษา จะต้องรู้และมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ได้อย่างเหมาะสม สามารถผสมผสานทักษะผู้นำเชิงนวัตกรรม สมรรถนะทางเทคโนโลยีของผู้นำ มีความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ มีการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์และการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (ต้องลักษณะ บุญธรรม, 2559) โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถออกแบบโรงเรียนแห่งอนาคต (Future Design) ต้องเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ปรับโครงสร้างองค์กรและวิธีการบริหารจัดการด้วยนวัตกรรมหรือสิ่งใหม่เพื่อให้โรงเรียนเหมาะสมกับการสร้างพลเมืองในยุคดิจิทัล (ทินกร บัวชู, 2562) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาผลกระทบของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของอาจารย์ใหญ่ต่อการสอนแบบดิจิทัลของครู ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในมาเลเซีย พบว่า อาจารย์ใหญ่ที่มีภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลนั้นจะมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และวิธีการที่ดีและมีประสิทธิภาพในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางวิกฤติการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 (Nur Hafiza Hamzah and M. Khalid M. Nasir and Jamalullail Abdul Wahab, 2021)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งยังมีส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้ความเป็นพลเมืองดิจิทัลมีมากขึ้น จึงนำผลดังกล่าวไปสู่การศึกษาวิจัยในหัวข้อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

อรพิน อิมรรัตน์ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 2) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 และ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 322 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับได้แก่ ปัจจัยบุคคล ปัจจัยทีมงาน และปัจจัยองค์กร 2) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้แก่ การบริหารความเสี่ยง การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และการสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยรวมในทางบวก และ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เรียงตามลำดับได้แก่ ปัจจัยองค์กร ปัจจัยทีมงาน และปัจจัยบุคคล

ธนอมวรรณ ช่างทอง (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษา ในอำเภอท่าชนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าชนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 2) เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาในอำเภอท่าชนะ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 203 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกัน ด้านการให้กำลังใจแก่บุคลากรในองค์กร ด้านการกำหนดภาระงาน ด้านการจัดหาทรัพยากร ด้านการสนับสนุนและให้กำลังใจบุคลากร ด้านการขจัดอุปสรรคต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการมีเสรีภาพ และด้านผลงานนวัตกรรมที่ทำทนาย 2) ความเป็นองค์กรดิจิทัลโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านบุคลากร ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน และด้านเทคโนโลยี และ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.85

วัชรพงศ์ ทศนบรรจง (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม และ 3) เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหาร ครู บุคลากรในโรงเรียนพระราชรัฐ จำนวน 216 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การสร้างบรรยากาศในองค์กร การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่าย และการสร้างองค์กรนวัตกรรม ตามลำดับ 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การสอนคุณธรรมในโรงเรียน

การพัฒนาตนเองของครู การจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความสามารถในการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษา ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และภาษาอังกฤษ ตามลำดับ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย การสร้างบรรยากาศในองค์กร และการสร้างองค์กรนวัตกรรม ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนประชารัฐ โดยร่วมกันทำนวยได้ร้อยละ 63.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ปอส์ ไกรวิญญู (2560) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในพื้นที่กรุงเทพฯ จำนวน 252 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้คือได้แก่แบบสอบถาม แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลักคือ 3.1) เร่งรัดพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลด้านการป้องกันตนเองและผู้อื่น 3.2) ยกกระดับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลด้านการศึกษาตนเองและผู้อื่น และ 3.3) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น

พิมพ์ตะวัน จันทัน (2563) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 20 คน วิธีการดำเนินการวิจัยเป็น R&D และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า การประเมินคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของกลุ่มทดลองหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนใช้ในทุกด้านและการประเมินคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของกลุ่มทดลองระหว่างเรียนและหลังเรียนมีการเพิ่มขึ้นในทุกด้าน

5.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ต้องลักษณะ นุญธรรม (2559) ได้เขียนบทความเรื่องการเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษา โดยได้สรุปว่าการเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลจะต้องมีทั้งทักษะของการเป็นนวัตกร และสมรรถนะตามมาตรฐานด้านเทคโนโลยีของ

ผู้บริหาร ทั้งนี้ได้กล่าวว่า ผู้นำองค์กรทางการศึกษาจะต้องรู้และมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้อย่างเหมาะสม เป็นการผสมผสานทักษะผู้นำที่เป็นนวัตกรรมและสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้นำ ให้มีความเป็นเลิศในการบริหารองค์กรอย่างมืออาชีพ มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่พร้อมต่อการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรบนพื้นฐานของหลักศีลธรรม อันจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลที่มีคุณภาพ

ภมรรวรรณ แป้นทอง (2561) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้แบบดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการเรียนรู้แบบดิจิทัลในสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้แบบดิจิทัลในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 291 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านสัมพันธ์ชุมชน ด้านการบริการที่ดี และด้านการพัฒนาตนเอง 2) ประสิทธิภาพการเรียนรู้แบบดิจิทัลในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ 3) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้แบบดิจิทัลในสถานศึกษา

ทินกร บัวชู (2562) ได้เขียนบทความเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยได้สรุปว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นตัวอย่างในการทำงานเกี่ยวกับดิจิทัล มีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีทัศนวิสัยในการมองปัญหาแบบภาพรวม สามารถวิเคราะห์สภาพโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ปรับโครงสร้างองค์กรและวิธีการบริหารจัดการด้วยนวัตกรรมหรือสิ่งใหม่เพื่อให้โรงเรียนเหมาะสมกับการสร้างพลเมืองในยุคดิจิทัล

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

5.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

มูฮามาตู โซว (Mouhamadou Sow, 2018) ได้ศึกษาผลกระทบของความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงระบบดิจิทัล (Impact of Leadership on Digital Transformation) พบว่า รูปแบบความเป็นผู้นำมีผลกระทบสูงต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรและการมีส่วนร่วมของพนักงานและปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของความพยายามในการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ผู้นำองค์กรยังขาดความรู้ด้านเทคนิคที่จำเป็นในการเป็นผู้นำโครงการ รูปแบบความ

เป็นผู้นำมีอิทธิพลในองค์กรและสามารถใช้บรรทัดฐานความคาดหวังและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในโครงการขนาดใหญ่

มุฮัมหมัด อุบัยดิลละห์ (Muhammad Ubaidillah, 2018) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Innovation Leadership in Improving The Quality of Education) พบว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มีความมุ่งมั่นและเหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จะมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องภายใต้หลักการที่ใช้คือ หลักการสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเข้าใจสภาพแวดล้อมขององค์กร ผู้นำของสถานศึกษา ต้องมีพฤติกรรมกระตือรือร้นและความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นยุคที่มีการแข่งขันสูง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

5.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล

กาซี (Gazi, 2016) ได้ศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับอนาคตของทุกระดับการศึกษา (Internalization of Digital Citizenship for the Future of All Levels of Sducation) พบว่า ผู้เรียนและครูมีความตระหนักในเรื่องของความเป็นพลเมืองดิจิทัล จึงควรมีการบูรณาการความรู้ด้านดิจิทัลในหลักสูตรการเรียนเพื่ออนาคตของการศึกษาทุกระดับและเตรียมความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลตั้งแต่วัยเรียน

อับดุลราห์มาน อัลซahrani (Abdulrahman Al-Zahrani, 2015) ได้ศึกษาพลเมืองดิจิทัล : การตรวจสอบปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมในสังคมอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา (Toward Digital Citizenship : Examining Factors Affecting Participation and Involvement in the Internet Society among Higher Education Students) พบว่า นักศึกษาโดยทั่วไปมีระดับความสามารถของพลเมืองดิจิทัลที่ดี โดยเฉพาะในแง่การเคารพตนเองและผู้อื่นบนโลกออนไลน์ ปัจจัยที่มีผลต่อพลเมืองดิจิทัล ได้แก่ ประสิทธิภาพด้านคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันโดยเฉลี่ย ทักษะคติของนักศึกษาที่มีต่ออินเทอร์เน็ตและความสามารถของตนเองด้านคอมพิวเตอร์ นักศึกษาที่มีระดับประสิทธิภาพสูงด้านคอมพิวเตอร์จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ตนเองและการเชื่อมต่อกับคนอื่น ๆ ทางออนไลน์มากกว่านักศึกษาที่มีประสิทธิภาพน้อย นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมีแนวโน้มที่จะป้องกันตัวเองและคนอื่น ๆ ทางออนไลน์มากกว่าเมื่อเทียบกับนักศึกษาที่มีระดับการใช้เทคโนโลยีต่ำ นอกจากนี้ระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่ออินเทอร์เน็ตและความสามารถของตนเองด้านคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในระดับสูงยังมี

ความสัมพันธ์กับระดับการเคารพตนเองและผู้อื่น การให้ความรู้ตนเองและผู้อื่น และการเป็นพลเมืองดิจิทัลโดยรวมที่อยู่ในระดับสูงอีกด้วย

5.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ชูบาร์ต (Schubart, 2021) ได้ศึกษาผู้นำในยุคดิจิทัล : การศึกษาหลายกรณีของความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Leading in the Digital Age: a Multi-Case Study of Leading Digital Citizenship) พบว่า การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำบริหารจัดการเรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยพบว่าในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจะมุ่งเน้นวิธีการเชิงป้องกันมากกว่าวิธีการเชิงตอบโต้ที่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาใช้ และจากประสบการณ์ของบรรดาผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าความเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียน

นุร์ ฮาฟิซา ฮัมซาห์ และ เอ็ม คาลิด เอ็ม นาเซอร์ และ จามาลุลลิล อับดุล วาฮับ (Hamzah, Nasir, และ Wahab, 2021) ได้ศึกษาผลกระทบของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของอาจารย์ใหญ่ต่อการสอนแบบดิจิทัลของครู ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในมาเลเซีย (The Effects of Principals' Digital Leadership on Teachers' Digital Teaching during the Covid-19 Pandemic in Malaysia) พบว่า อาจารย์ใหญ่ที่มีภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลนั้นจะมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และวิธีการที่ดีและมีประสิทธิภาพในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางวิกฤติการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นพฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อครู มีการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนด้วยแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดี เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย (1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม (2) การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม (3) การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม (4) การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และ (5) การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม

ความเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นพฤติกรรมและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบและความปลอดภัยเมื่อต้องมีการทำงานร่วมกันในสังคมดิจิทัล ประกอบด้วย (1) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท (2) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล (3) การปฏิบัติตาม

กฎหมายดิจิทัล (4) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (5) การสื่อสารดิจิทัล (6) การทำธุรกรรมทางดิจิทัล (7) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (8) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย และ (9) การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ

สรุปจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นส่งผลให้เกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล จากผู้นำหรือผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่มุ่งให้ความสำคัญต่อนวัตกรรมจนเกิดเป็นวิธีการใหม่ กระบวนการใหม่ ตลอดจนผลผลิตใหม่ที่ประสิทธิภาพกว่าเดิม ซึ่งเหมาะสมกับสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีอิทธิพลมาก โดยผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นจะสามารถนำพาองค์กรและบุคลากรเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถเป็นพลเมืองดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมุ่งพัฒนาให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 5,106 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 357 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) จากนั้นสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size) ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนสถานศึกษา และครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 ในภาพรวมและแยกตามกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน	โรงเรียน		จำนวนครูทั้งหมดจาก โรงเรียนที่เลือก	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
	จำนวนเต็ม	จำนวนที่เลือก		
กลุ่ม 1	10	3	493	60
กลุ่ม 2	14	3	428	60
กลุ่ม 3	11	3	239	59
กลุ่ม 4	11	3	403	59
กลุ่ม 5	11	3	435	60
กลุ่ม 6	10	3	289	59
รวม	67	18	2,287	357

(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2564)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ ระดับการปฏิบัติมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ ระดับการปฏิบัติมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดของวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู

3.2 ศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกรอบและแนวความคิดในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.3 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามตามลักษณะที่ต้องการวัด

3.4 ร่างแบบสอบถามโดยทำการเขียนข้อความให้มีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามศัพท์เฉพาะ

3.5 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิต เพื่อพิจารณาและปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.6 นำแบบสอบถามที่ประธานกรรมการและกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นสอดคล้องต่างกัน (Index of Item-objective Congruence: IOC) โดยการกำหนดเกณฑ์ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 – 1.0 เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 - 1.0 มาใช้เก็บข้อมูล

3.7 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนอประธานกรรมการและกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

3.8 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมไปทดลอง (try out) กับครูในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจให้คะแนนหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980 ซึ่งแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .972 และแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .973

3.9 จัดทำแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่งไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้น

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 ชุด ได้กลับมา 357 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน และสถิติอ้างอิงเพื่อทดสอบสมมติฐาน ตามในตัวอย่าง

5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทั้งในตอนต้นที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้การคำนวณการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

5.3 วิเคราะห์ระดับขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2557, น. 102)

4.50 - 5.00	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.4 วิเคราะห์ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2557, น. 102)

4.50 - 5.00	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.5 วิเคราะห์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2560, น. 316) ดังนี้

สูงกว่า .90	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก
.71 - .90	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
.30 - .70	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
ต่ำกว่า .30	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
0	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

5.6 วิเคราะห์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis- Enter Method)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

6.1.1 หาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence)

6.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 สถิติพื้นฐาน

6.2.1.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency)

6.2.1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

6.2.1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

6.2.1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

6.2.2.1 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1

6.2.2.2 วิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis- Enter Method) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทั่วไปของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 วิเคราะห์ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

2.4 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis – Enter Method)

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่
R	แทน	ค่าที่แสดงระดับของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมดกับตัวแปรตาม
R^2	แทน	ค่าที่แสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตาม
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตาม
SE_{est}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบที
$\hat{Y}$	แทน	คะแนนของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูที่ได้จากสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนเดิม
$\hat{Z}$	แทน	คะแนนของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูที่ได้จากสมการพยากรณ์
X_1	แทน	คะแนนของการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม
X_2	แทน	คะแนนของการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม
X_3	แทน	คะแนนของการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม
X_4	แทน	คะแนนของการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม
X_5	แทน	คะแนนของการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม
Y_1	แทน	คะแนนของการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท
Y_2	แทน	คะแนนของการเข้าถึงสื่อดิจิทัล
Y_3	แทน	คะแนนของการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล
Y_4	แทน	คะแนนของการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล
Y_5	แทน	คะแนนของการสื่อสารดิจิทัล
Y_6	แทน	คะแนนของการทำธุรกรรมทางดิจิทัล
Y_7	แทน	คะแนนของการรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล

Y_8	แทน	คะแนนของการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย
Y_9	แทน	คะแนนของการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ
X	แทน	คะแนนของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในรูป คะแนนมาตรฐาน
Y	แทน	คะแนนของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในรูปคะแนนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรทุกตัวในสมการ
P	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทั่วไปของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการ
ทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด
และประสบการณ์ในการทำงาน

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	157	44.00
2. หญิง	200	56.00
รวม	319	100.00
อายุ		
1. ไม่เกิน 30 ปี	152	42.60
2. อายุ 30 – 39 ปี	138	38.70
3. อายุ 40 – 49 ปี	44	12.30
4. อายุ 50 ปีขึ้นไป	23	6.40
รวม	357	100.00

ตาราง 3 (ต่อ)

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด		
1. ปริญญาตรี	188	52.60
2. ปริญญาโท	168	47.10
3. ปริญญาเอก	1	0.30
รวม	357	100.00
ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน		
1. ต่ำกว่า 5 ปี	144	40.30
2. 6 – 10 ปี	129	36.10
3. 11 – 15 ปี	61	17.20
4. 16 ปีขึ้นไป	23	6.40
รวม	357	100.00

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 และเพศชาย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 รองลงมาเป็นอายุ 30-39 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 อายุ 40-49 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30 และอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 รองลงมาเป็น ระดับปริญญาโท จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 47.10 และระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 144 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.30 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน 6-10 ปี จำนวน 129 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.10 มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน 11-15 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 และมีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน 16 ปีขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย
ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม	4.14	.437	มาก
2	การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม	4.16	.454	มาก
3	การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม	4.14	.459	มาก
4	การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม	4.15	.459	มาก
5	การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม	4.14	.470	มาก
รวม		4.15	.410	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.=.410) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}=4.16$, S.D.=.454) การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ($\bar{X}=4.15$, S.D.=.459) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}=4.14$, S.D.=.437) และการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}=4.14$, S.D.=.459) ซึ่งเท่ากับการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}=4.14$, S.D.=.470)

วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 รายด้านและรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังตาราง 5-9

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง เชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต	4.11	.701	มาก
2	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาเชิงนวัตกรรมได้อย่างชัดเจน	4.26	.705	มาก
3	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาวางภาพอนาคตของสถานศึกษาได้ชัดเจน และเป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้	4.10	.688	มาก
4	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และเป้าหมายที่ชัดเจน ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของสถานศึกษา	4.12	.700	มาก
5	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ในสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.18	.702	มาก
6	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติงานตามแผนได้อย่างชัดเจน	4.18	.711	มาก
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้นวัตกรรมในการนิเทศติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน	4.22	.729	มาก
8	ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลย้อนกลับจากผลการปฏิบัติงานไปวางแผนการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	4.09	.697	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง เชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาในสถานศึกษา	4.13	.723	มาก
รวม		4.14	.437	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=.437) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาเชิงนวัตกรรมได้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.26$, S.D.=.705) ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้นวัตกรรมในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ($\bar{X}=4.22$, S.D.=.729) และผู้บริหารสถานศึกษากำหนดโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ในสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X}=4.18$, S.D.=.702) ซึ่งเท่ากับผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติงานตามแผนได้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.18$, S.D.=.711)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม เชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
10	ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมวางแผนร่วมกับครู สำหรับการดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาอยู่เสมอ	4.08	.692	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม เชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
11	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม ระดมสมองคิดวิธีการวางแผนพัฒนาการ ปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ดีขึ้น	4.14	.682	มาก
12	ผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งหน้าที่และมอบหมายงาน ให้ครูมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อ ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน	4.15	.739	มาก
13	ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะของครู เพื่อนำมาร่วมกันแก้ไขและ ปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้น	4.11	.690	มาก
14	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ การศึกษา	4.19	.740	มาก
15	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และสร้างความสามัคคีในหมู่คณะของครูใน โรงเรียน	4.23	.689	มาก
16	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูถ่ายทอด ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานนวัตกรรมที่ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา	4.21	.766	มาก
17	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมกับ หน่วยงานภายนอกอย่างเต็มใจและเต็ม ความสามารถ	4.14	.731	มาก
รวม		4.16	.454	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=.454) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะของครูในโรงเรียน ($\bar{X}=4.23$, S.D.=.689) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ($\bar{X}=4.21$, S.D.=.766) และ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ($\bar{X}=4.19$, S.D.=.740)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร เชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
18	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้ครูได้ผ่อนคลายกับการทำงาน	4.12	.730	มาก
19	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างมิตรภาพในบุคลากรโดยรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ และมีมารยาทในการทำงานร่วมกัน	4.09	.720	มาก
20	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมของตนเอง	4.16	.703	มาก
21	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูรู้จักเข้าสังคม เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น มีการสื่อสารพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อต่อยอดแนวคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ นำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้	4.13	.718	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร เชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
22	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรมและความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	4.09	.693	มาก
23	ผู้บริหารสถานศึกษาให้รางวัลแก่ครู เพื่อเสริมแรงจูงใจในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ	4.21	.742	มาก
24	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้ครูรู้สึกเท่าเทียมกัน เพื่อกระตุ้นให้ครูได้สร้างนวัตกรรม	4.09	.699	มาก
25	ผู้บริหารสถานศึกษาประสานหน่วยงานหรือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาพัฒนาครูให้มีเทคนิคการพัฒนานวัตกรรม	4.22	.712	มาก
รวม		4.14	.459	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=.459) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาประสานหน่วยงานหรือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาพัฒนาครูให้มีเทคนิคการพัฒนานวัตกรรม ($\bar{X}=4.22$, S.D.=.712) ผู้บริหารสถานศึกษาให้รางวัลแก่ครู เพื่อเสริมแรงจูงใจในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ($\bar{X}=4.21$, S.D.=.742) และผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมของตนเอง ($\bar{X}=4.16$, S.D.=.703)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
26	ผู้บริหารสถานศึกษาขับเคลื่อนการดำเนินงานหรือสร้างนวัตกรรมใหม่มาใช้	4.11	.708	มาก
27	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลและความต้องการของครูในโรงเรียนเพื่อประกอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ	4.18	.726	มาก
28	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนารูปแบบการสอนใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดเป็นนวัตกรรม	4.09	.708	มาก
29	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระด้านความคิดในการวางแผนการทำงาน	4.20	.750	มาก
30	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูประยุกต์ใช้วิธีการใหม่ ๆ ตามบริบทของสถานศึกษา	4.12	.692	มาก
31	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัล สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์มาใช้ในการบริหารจัดการ	4.16	.724	มาก
32	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการปรับความคิดเพื่อเปิดรับสิ่งใหม่และความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมาใช้กับบริบทสถานศึกษา	4.17	.706	มาก
รวม		4.15	.459	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.=.459) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระด้านความคิดในการวางแผนการทำงาน ($\bar{X}=4.20$, S.D.=.750) ผู้บริหาร

สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลและความต้องการของครูในโรงเรียนเพื่อประกอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ ($\bar{X}=4.18$, S.D.=.726) และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการปรับความคิด เพื่อเปิดรับสิ่งใหม่และความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมาใช้กับบริบทสถานศึกษา ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.706)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
33	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน วิเคราะห์ความเสี่ยง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางหรือมาตรการควบคุมในการป้องกันหรือลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย	4.18	.691	มาก
34	ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ระดับความเสี่ยงและผลกระทบจากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตให้มีผลต่อการปฏิบัติงานน้อยที่สุด	4.17	.734	มาก
35	ผู้บริหารสถานศึกษากำกับและตรวจสอบติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบ	4.08	.712	มาก
36	ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลและรายงานผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานอยู่เสมอ	4.17	.762	มาก
37	ผู้บริหารสถานศึกษาวางมาตรฐานการรองรับในกรณีที่เกิดสถานการณ์นอกเหนือจากแผนการดำเนินงาน	4.21	.747	มาก
38	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแผนงานบนความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยให้การสนับสนุนทรัพยากรที่ต้องใช้ในการสร้างนวัตกรรม	4.12	.753	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
39	ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความพร้อมที่จะ ร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์บนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น	4.07	.698	มาก
40	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการวัดประเมินผลการ จัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อควบคุมความเสี่ยง ที่อาจเกิดผลเสียต่อการศึกษา	4.14	.685	มาก
41	ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการความเสี่ยงโดย ได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของครูใน สถานศึกษา	4.14	.744	มาก
รวม		4.14	.470	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=.470) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา วางมาตรฐานการรองรับในกรณีที่เกิดสถานการณ์นอกเหนือจากแผนการดำเนินงาน ($\bar{X}=4.21$, S.D.=.747) ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน วิเคราะห์ความเสี่ยง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางหรือมาตรการควบคุมในการป้องกันหรือลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย ($\bar{X}=4.18$, S.D.=.691) และ ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ระดับความเสี่ยงและผลกระทบจากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตให้มีผลต่อการปฏิบัติงานน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.734) ซึ่งเท่ากับผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผล และรายงานผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานอยู่เสมอ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.762)

2.2 วิเคราะห์ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท	4.12	.527	มาก
2	การเข้าถึงสื่อดิจิทัล	4.17	.483	มาก
3	การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล	4.16	.509	มาก
4	การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล	4.20	.509	มาก
5	การสื่อสารดิจิทัล	4.23	.508	มาก
6	การทำธุรกรรมทางดิจิทัล	4.13	.485	มาก
7	การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล	4.13	.497	มาก
8	การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย	4.16	.512	มาก
9	การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ	4.17	.602	มาก
รวม		4.17	.415	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ระดับภาวะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.415) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การสื่อสารดิจิทัล ($\bar{X}=4.23$, S.D.=.508) การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ($\bar{X}=4.20$, S.D.=.509) การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.483) การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.602) การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล ($\bar{X}=4.16$, S.D.=.509) การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย ($\bar{X}=4.16$, S.D.=.512) การทำธุรกรรมทางดิจิทัล ($\bar{X}=4.13$, S.D.=.485) การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ($\bar{X}=4.13$, S.D.=.497) และการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ($\bar{X}=4.12$, S.D.=.527)

วิเคราะห์ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 รายด้านและรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผลดังตาราง 11-19

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลในที่สาธารณะหรือต่อหน้าบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม	4.14	.716	มาก
2	ครูสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคมดิจิทัล	4.23	.740	มาก
3	ครูสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในสังคมดิจิทัล	3.99	.761	มาก
รวม		4.12	.527	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, S.D.=.527) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ครูสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคมดิจิทัล ($\bar{X}=4.23$, S.D.=.740) ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลในที่สาธารณะหรือต่อหน้าบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.14$, S.D.=.716) และครูสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในสังคมดิจิทัล ($\bar{X}=3.99$, S.D.=.761)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการเข้าถึงสื่อดิจิทัล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการเข้าถึงสื่อดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4	ครูสามารถมีส่วนร่วมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล	4.15	.697	มาก
5	ครูตระหนักถึงบุคคลอื่นที่ได้รับโอกาสในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล	4.24	.739	มาก
6	ครูสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์	4.20	.707	มาก
7	ครูสามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้อย่างรอบด้าน	4.17	.711	มาก
8	ครูมีความพร้อมในการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่เหมาะสมกับโลกยุคปัจจุบัน	4.11	.705	มาก
รวม		4.17	.483	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการเข้าถึงสื่อดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.483) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ครูตระหนักถึงบุคคลอื่นที่ได้รับโอกาสในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}=4.24$, S.D.=.739) ครูสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=4.20$, S.D.=.707) และครูสามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้อย่างรอบด้าน ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.711)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9	ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลให้เป็นไปตามกฎหมายดิจิทัล	4.17	.702	มาก
10	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลทางดิจิทัลที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น	4.28	.719	มาก
11	ครูสามารถสร้างผลงานตนเองโดยคำนึงถึงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนโลกดิจิทัลของผู้อื่น	4.04	.720	มาก
12	ครูตระหนักและมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการกระทำที่ผิดกฎหมายดิจิทัล	4.14	.703	มาก
รวม		4.16	.509	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=.509) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูสามารถหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลทางดิจิทัลที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ($\bar{X}=4.28$, S.D.=.719) ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลให้เป็นไปตามกฎหมายดิจิทัล ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.702) และครูตระหนักและมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการกระทำที่ผิดกฎหมายดิจิทัล ($\bar{X}=4.14$, S.D.=.703)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
13	ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างมีวิจารณญาณ	4.17	.700	มาก
14	ครูสามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลสารสนเทศบนโลกดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม	4.19	.756	มาก
15	ครูสามารถส่งต่อข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องราวต่าง ๆ ทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม	4.18	.682	มาก
16	ครูสามารถพัฒนาและต่อยอดสื่อดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	.742	มาก
รวม		4.20	.509	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=.509) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูสามารถพัฒนาและต่อยอดสื่อดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.25$, S.D.=.742) ครูสามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลสารสนเทศบนโลกดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.19$, S.D.=.756) และครูสามารถส่งต่อข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องราวต่าง ๆ ทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.18$, S.D.=.682)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการสื่อสารดิจิทัล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการสื่อสารดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
17	ครูสามารถสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล	4.22	.695	มาก
18	ครูระมัดระวังในการสื่อสารทางดิจิทัลกับผู้ร่วมสนทนา ที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด	4.26	.754	มาก
19	ครูเคารพและให้เกียรติผู้ร่วมสนทนาทางดิจิทัล	4.16	.713	มาก
20	ครูสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางสื่อดิจิทัลได้	4.29	.711	มาก
รวม		4.23	.508	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการสื่อสารดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, S.D.=.508) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางสื่อดิจิทัลได้ ($\bar{X}=4.29$, S.D.=.711) ครูระมัดระวังในการสื่อสารทางดิจิทัลกับผู้ร่วมสนทนา ที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด ($\bar{X}=4.26$, S.D.=.754) และครูสามารถสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล ($\bar{X}=4.22$, S.D.=.695)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการทำธุรกรรมทางดิจิทัล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการทำธุรกรรมทางดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
21	ครูสามารถซื้อขายสินค้าออนไลน์ได้อย่างชาญฉลาด	4.09	.699	มาก
22	ครูสามารถเลือกบริโภคสินค้าออนไลน์ได้อย่างคุ้มค่า	4.16	.741	มาก
23	ครูสามารถสืบค้นแหล่งที่มาหรือเว็บไซต์ในการซื้อสินค้าออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์	4.15	.705	มาก
24	ครูสามารถป้องกันอันตรายของข้อมูลสำคัญของตนเองจากการซื้อสินค้าออนไลน์ได้	4.13	.685	มาก
รวม		4.13	.485	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการทำธุรกรรมทางดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D.=.485) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูสามารถเลือกบริโภคสินค้าออนไลน์ได้อย่างคุ้มค่า ($\bar{X}=4.16$, S.D.=.741) ครูสามารถสืบค้นแหล่งที่มาหรือเว็บไซต์ในการซื้อสินค้าออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ($\bar{X}=4.15$, S.D.=.705) และครูสามารถป้องกันอันตรายของข้อมูลสำคัญของตนเองจากการซื้อสินค้าออนไลน์ได้ ($\bar{X}=4.13$, S.D.=.685)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
25	ครูสามารถรักษาสีทิวทัศน์ส่วนบุคคลตามสิทธิทางกฎหมาย รวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญาและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อดิจิทัล	4.10	.717	มาก
26	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของผู้อื่นผ่านทางสื่อดิจิทัล	4.12	.688	มาก
27	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการสร้างความเสี่ยงแก่ผู้อื่นผ่านทางสื่อดิจิทัล	4.16	.779	มาก
28	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการขโมยความคิดหรือผลงานทางดิจิทัลของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	4.13	.674	มาก
รวม		4.13	.497	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D.=.497) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูสามารถหลีกเลี่ยงการสร้างความเสี่ยงแก่ผู้อื่นผ่านทางสื่อดิจิทัล ($\bar{X}=4.16$, S.D.=.779) ครูสามารถหลีกเลี่ยงการขโมยความคิดหรือผลงานทางดิจิทัลของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ($\bar{X}=4.13$, S.D.=.674) และครูสามารถหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของผู้อื่นผ่านทางสื่อดิจิทัล ($\bar{X}=4.12$, S.D.=.688)

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
29	ครูสามารถป้องกันภัยคุกคามทางดิจิทัลจากผู้ไม่ประสงค์ดีที่อาจเข้ามาก่อความเสียหายทางสื่อดิจิทัล	4.13	.685	มาก
30	ครูสามารถเข้าถึงข้อมูลทางดิจิทัลในโลกออนไลน์หรือจากเว็บไซต์หรือการดาวน์โหลดข้อมูลต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ	4.13	.710	มาก
31	ครูสามารถปกป้องข้อมูลทางดิจิทัลของตนเอง	4.20	.747	มาก
รวม		4.16	.512	มาก

จากตาราง 18 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, S.D.=.512) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ครูสามารถปกป้องข้อมูลทางดิจิทัลของตนเอง ($\bar{X}=4.20$, S.D.=.747) ครูสามารถป้องกันภัยคุกคามทางดิจิทัลจากผู้ไม่ประสงค์ดีที่อาจเข้ามาก่อความเสียหายทางสื่อดิจิทัล ($\bar{X}=4.13$, S.D.=.685) และครูสามารถเข้าถึงข้อมูลทางดิจิทัลในโลกออนไลน์หรือจากเว็บไซต์หรือการดาวน์โหลดข้อมูลต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ ($\bar{X}=4.13$, S.D.=.710)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการใช้สื่อดิจิทัล โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
32	ครูสามารถจัดสรรเวลาสำหรับใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เพื่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	4.15	.716	มาก
33	ครูสามารถใช้ชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้อย่างสมดุล	4.19	.755	มาก
รวม		4.17	.602	มาก

จากตาราง 19 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=.602) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ครูสามารถใช้ชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้อย่างสมดุล ($\bar{X}=4.19$, S.D.=.755) และครูสามารถจัดสรรเวลาสำหรับใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เพื่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ($\bar{X}=4.15$, S.D.=.716)

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ปรากฏผลดังตาราง 20

ตาราง 20 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ความเป็นพลเมือง ดิจิทัลของครู	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา					
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	โดยรวม (X)
Y ₁	.620**	.654**	.633**	.693**	.594**	.706**
Y ₂	.769**	.751**	.712**	.741**	.673**	.808**
Y ₃	.686**	.679**	.674**	.673**	.643**	.744**
Y ₄	.709**	.568**	.682**	.692**	.669**	.773**
Y ₅	.687**	.713**	.673**	.744**	.694**	.778**
Y ₆	.683**	.722**	.692**	.674**	.685**	.767**
Y ₇	.702**	.736**	.727**	.708**	.696**	.792**
Y ₈	.588**	.643**	.601**	.600**	.611**	.675**
Y ₉	.616**	.630**	.573**	.570**	.599**	.664**
โดยรวม (Y)	.836**	.860**	.822**	.840**	.805**	.923**

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 20 พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .923 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แต่ละด้าน ผลปรากฏดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการทำธุรกรรมทางดิจิทัล ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย และด้านการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .620, .686, .687, .683, .588 และ .616 ตามลำดับ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ด้านการเข้าถึงสื่อดิจิทัล ด้านการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล และด้านการรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .769, .709, และ .702 ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล ด้านการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย และด้านการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .654, .679, .568, .643 และ .630 ตามลำดับ การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ด้านการเข้าถึงสื่อดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการทำธุรกรรมทางดิจิทัล และด้านการรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .751, .713, .722 และ .736 ตามลำดับ

3. การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล ด้านการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการทำธุรกรรมทางดิจิทัล ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย และด้านการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .633, .674, .682, .673, .692, .601 และ .573 ตามลำดับ การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ด้านการเข้าถึงสื่อดิจิทัล และด้านการรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .712 และ .727 ตามลำดับ

4. การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล ด้านการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ด้านการทำธุรกรรมทางดิจิทัล ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย และด้านการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .693, .673, .692, .674, .600 และ .570 ตามลำดับ การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็น

เป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ด้านการเข้าถึงสื่อดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .741, .744 และ .708 ตามลำดับ

5. การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ด้านการเข้าถึงสื่อดิจิทัล ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล ด้านการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการทำธุรกรรมทางดิจิทัล ด้านการรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล ด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย และด้านการใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .594, .673, .643, .669, .694, .685, .696, .611 และ .599 ตามลำดับ

2.4 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis – Enter Method) ปรากฏผลดังตาราง 21

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Multiple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	b	β	SE _b	t	p
1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง เชิงนวัตกรรม	.270	.284	.033	8.30**	.000
2. การมีส่วนร่วมและการทำงาน เป็นทีมเชิงนวัตกรรม	.265	.290	.035	7.60**	.000
3. การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิง นวัตกรรม	.091	.101	.035	2.58**	.010
4. การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม	.236	.261	.034	6.91**	.000

ตาราง 21 (ต่อ)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	b	β	SE _b	t	p
5. การบริหารความเสี่ยงเชิง นวัตกรรม	.081	.092	.032	2.50	.013
R = .929	SE _{est} = .15460		F = 442.645**		
R ² = .863	a = 0.253				

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน ร่วมกันพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้ร้อยละ 86.30 โดยการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรมมีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมาได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .253 + .270(X_1) + .265(X_2) + .236(X_4) + .091(X_3) + .081(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .290(Z_{x2}) + .284(Z_{x1}) + .261(Z_{x4}) + .101(Z_{x3}) + .092(Z_{x5})$$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 357 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) จากนั้นสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .972 และค่าความเชื่อมั่นของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู เท่ากับ .973 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) และสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis – Enter Method)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สรุปผลโดยรวมและรายด้านได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม และการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม

2. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การสื่อสารดิจิทัล การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล การเข้าถึงสื่อดิจิทัล การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย การทำธุรกรรมทางดิจิทัล การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล และการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .923 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านร่วมกันพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้ร้อยละ 86.30 โดยการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรมมีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมาได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญมาอภิปรายโดยรวมและรายด้านดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นมีพฤติกรรมและคุณลักษณะในการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนด้วยแนวทางใหม่ที่มี

ประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์ทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาเพื่อนำมากำหนดเป็น วิสัยทัศน์ที่ทันสมัยและแปลกใหม่สำหรับการมุ่งสร้างหรือใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา เปิดโอกาส ให้ครูมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนและการทำงานโดยมีเป้าหมายร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูมีอิสระทาง ความคิดและนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาร่วมกันสร้างสรรค์และแลกเปลี่ยนนวัตกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อการศึกษา สร้างวัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์ นวัตกรรมใหม่ ตลอดจนนวัตกรรมที่กำหนดแนวทางหรือมาตรการควบคุมความเสี่ยงในกรณีที่เกิด สถานการณ์นอกเหนือแผนได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งครูอาจมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา ในปัจจุบันมีการปรับตัว พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านนวัตกรรม ซึ่งเป็น การสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของต้นสังกัดอย่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (สพฐ.) ที่มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะในการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนา ระบบบริหารจัดการโดยมีนวัตกรรมเป็นกลไกหลัก และส่งเสริมในเรื่องของนวัตกรรมการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เวียงวืวรรณ์ ทำทูล (2557) ที่ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดย ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เช่นเดียวกับ วัชรพงศ์ ทศนบรรจง (2563) ที่ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ มากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้ง 5 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม เชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การ สร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม และการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม ทั้งนี้การมีส่วนร่วม และการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะของครู เปิดโอกาสให้ครูได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม ถ่ายทอดความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงาน นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการคิดและมีส่วน ร่วมในการทำงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนอมวรรณ

ช่างทอง (2562) ที่ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นองค์ดิจิทัลของสถานศึกษาในอำเภอท่าชนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

2. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากครูมีความความสามารถและพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบและความปลอดภัยเมื่อต้องสื่อสารหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมดิจิทัล โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัล และมีความตื่นตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบัน จึงมีการนำมาเป็นนโยบายสถานศึกษาที่จะส่งเสริมให้ครูเกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ประกอบกับครูเป็นพลเมืองหนึ่งที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล ครูจึงต้องมีการพัฒนาทักษะความสามารถด้านดิจิทัลให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้นั้น ครูก็ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะความรู้ในการเป็นพลเมืองดิจิทัลให้ได้ก่อนด้วย (ภมรรวรรณ แป้นทอง, 2561) สอดคล้องกับริบบิล (Ribble, 2011) ที่ว่าพลเมืองดิจิทัลต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย และสอดคล้องกับ โสภิดา วีรกุลเทวัญ (2561) ที่ว่าความเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้นครอบคลุมหลากหลายมิติของชีวิตและมีพัฒนาการไปตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีซึ่งเป็นทักษะความสามารถและความรู้ที่ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนเป็นครูหรืออาชีพอื่นก็ตาม

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของความเป็นพลเมืองดิจิทัลทั้ง 9 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การสื่อสารดิจิทัล การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล การเข้าถึงสื่อดิจิทัล การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย การทำธุรกรรมทางดิจิทัล การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล และการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท ทั้งนี้การสื่อสารดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจจะเป็นเพราะครูมีความสามารถในการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางสื่อดิจิทัลได้ ครูเคารพและให้เกียรติผู้ร่วมสนทนาทางดิจิทัลและระมัดระวังการสนทนาทางดิจิทัลที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้

โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาอาจให้ความสำคัญและผลักดันให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ดิจิทัลในการดำเนินชีวิต โดยสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน สื่อ อุปกรณ์ในสถานศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากร รวมถึงนักเรียนสามารถใช้ดิจิทัลในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณาธิป จำปานิล (2563) ที่ได้วิจัยเรื่องแนวทางการสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า การใช้ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารเป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของ ออสเตอร์มัน (Osterman, 2012) ที่ว่าคนรุ่นใหม่มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารทางสังคมเพิ่มขึ้น มีพื้นที่ในการแสดงออกมากขึ้น มีการรับส่งข้อมูลที่รวดเร็ว ซึ่งสร้างประโยชน์ได้อย่างมากมายมหาศาล

3. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .923 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง กล่าวคือ หากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีระดับพฤติกรรมในระดับมาก ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูก็จะมีระดับพฤติกรรมในระดับมากตามไปด้วย และในทางกลับกัน หากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีระดับพฤติกรรมในระดับน้อย ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูก็จะมีระดับพฤติกรรมในระดับน้อยด้วยเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นรูปแบบของผู้นำที่จำเป็นสำหรับสถานศึกษาในการพัฒนาแนวคิดใหม่ที่สร้างสรรค์และสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการทำงานเดิมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลในยุคปัจจุบันจนเกิดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขึ้นมา โดยส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษารวมถึงนักเรียนได้พัฒนาทักษะความสามารถในการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย สอดคล้องกับ International Society for Technology in Education (2008) ที่สรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่สามารถนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารการศึกษาจึงจะสามารถสร้างพลเมืองแห่งยุคดิจิทัลที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ต้อมลักษณ์ บุญธรรม (2559) เรื่องการเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษาที่พบว่า ผู้นำทางการศึกษาต้องรู้และเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการใช้นวัตกรรมการศึกษาในสถานศึกษาเป็นอย่างดีจึงจะสามารถบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทำให้เกิดเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพได้

4. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านร่วมกันพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้ร้อยละ 86.30 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรมมีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมาได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม ตามลำดับ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นความท้าทายอย่างมากของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะมองเห็นโอกาสและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาจนเกิดเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และนำนวัตกรรมการศึกษานั้นมาปรับใช้กับการบริหารจนสามารถพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลในปัจจุบันจนเกิดเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพได้ สอดคล้องกับต้องลักษณะ บุญธรรม (2559) ที่ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นพัฒนาการด้านหนึ่งของทฤษฎีภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบัน ซึ่งผู้นำทางการศึกษาที่สามารถใช้นวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาได้ดี จะมีประสิทธิภาพในการทำให้เกิดพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพได้เช่นกัน และสอดคล้องกับ แพม สตีเกอร์ (Pam Steager อ้างถึงใน ไสภิดา วีรกุลเทวัญ, 2561, น. 77) ที่สรุปว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อาทิ การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรมนั้นคือสิ่งที่จำเป็นต่อการเติบโตของความเป็นพลเมืองดิจิทัลในระบบการศึกษา และยังสอดคล้องกับ International Society for Technology in Education (2008) ที่สรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่สามารถนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารการศึกษาจึงจะสามารถสร้างพลเมืองแห่งยุคดิจิทัลที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพได้

โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม นับว่าเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอำนาจพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะของครู เปิดโอกาสให้ครูได้สร้างสรรค์ ถ่ายทอดความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา มีการใช้นวัตกรรมการศึกษาในการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนหรือร่วมทำงานในสถานศึกษาและเน้นการทำงานเป็นทีมของครูนั้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ครูเกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล จนสามารถพัฒนาให้ครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและนำไปถ่ายทอดสู่นักเรียนได้ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินสตัน โยชิทาโร่ ซากุไร (Winston Yoshitaro Sakurai, 2017) ที่ว่าภาวะผู้นำด้านการทำงานร่วมกันและการทำงานเป็นทีมคือกุญแจสำคัญที่ใช้ในการมุ่งสร้างพลเมืองดิจิทัลตามที่สมาคมนักการศึกษาเทคโนโลยีนานาชาติ (ISTE) ได้วางมาตรฐานไว้ และสอดคล้องกับ อรรถพล อนันตวรสกุล (อ้างถึงใน โสภิตา วีรกุลเทวัญ, 2561, น. 85) ที่ว่าการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลนั้นควรพัฒนาในเรื่องของการมีส่วนร่วมและการอยู่ร่วมกัน

การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม นับว่าเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์และโครงสร้างการทำงานที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคดิจิทัล ตลอดจนมีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบได้ สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ที่ว่าผู้บริหารองค์กรในยุคดิจิทัลที่มีพฤติกรรมสามารถนำองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษาจะทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพและสร้างผลลัพธ์ที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินสตัน โยชิทาโร่ ซากุไร (Winston Yoshitaro Sakurai, 2017) ที่ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอันเป็นมาตรฐานสำคัญของสมาคมนักการศึกษาเทคโนโลยีนานาชาติ (ISTE) ที่มุ่งสร้างพลเมืองดิจิทัล

การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม นับว่าเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นเปิดรับสิ่งใหม่และความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคดิจิทัลมาปรับใช้กับการบริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูมีอิสระทางความคิดในการวางแผนการทำงานจนสามารถคิดพัฒนานำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงานและการเรียนรู้จนเกิดเป็นนวัตกรรมที่มี

คุณภาพได้ มีการสำรวจข้อมูลและความต้องการของครูเพื่อนำไปประกอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ รวมถึงมีการพัฒนาและขับเคลื่อนงานด้วยการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ ชวพร ธรรมานิตยกุล (Chawaporn Dhamanitayakul, 2562) ที่ว่าการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล และสอดคล้องกับสภาแห่งยุโรป (Council of Europe, 2019) ที่กำหนดหัวข้อที่ส่งผลต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพไว้ 10 ประการ โดยหนึ่งในนั้นคือความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับนวัตกรรม ไม่ว่าจะเป็นความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบหรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างจากเดิม

รวมถึงการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม นับว่าเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นสนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมในการศึกษา มีการให้รางวัลแก่ครูเพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มีการประสานหน่วยงานหรือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาพัฒนาครูให้มีเทคนิคในการพัฒนานวัตกรรม ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศองค์กรและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้และทักษะของความเป็นพลเมืองดิจิทัล และสามารถนำไปพัฒนาให้เกิดในตัวผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินสตัน โยชิทาโร่ ซากุไร (Winston Yoshitaro Sakurai, 2017) ที่ว่าผู้นำการสร้างบรรยากาศองค์กรหรือการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางการศึกษาเป็นมาตรฐานหนึ่งของสมาคมนักการศึกษาเทคโนโลยีนานาชาติ (ISTE) ที่มุ่งสร้างพลเมืองดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ ฟาห์ตี เบย์ดาร์ (Fatih Baydar, 2022) ที่ว่าผู้นำทางการศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโลกยุคดิจิทัลเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนรวมทั้งนักเรียนได้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ

การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม เป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้วยกันเองพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และเนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรมเป็นประเด็นที่ยากต่อการพิจารณา ซึ่งบริบทของโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนก็แตกต่างกัน (จิราภา ประพันธ์พัฒน์, 2560) จึงเป็นสาเหตุให้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรมไม่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมและคุณลักษณะด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรมมากที่สุด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ควรจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการส่งเสริมหรือพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะข้างต้นเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มากขึ้น

1.2 ครูที่มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลจะเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมและความสามารถด้านการสื่อสารดิจิทัลมากที่สุด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 หรือสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการส่งเสริมหรือพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะข้างต้นเพื่อให้ครูเกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มากขึ้น

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการส่งเสริมหรือพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และการสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการส่งผลให้ครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษานี้

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองเพื่อหาแนวทางหรือทฤษฎี ที่จะสามารถนำมาพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้มากขึ้นได้อย่างมีคุณภาพ

2.3 ควรมีการศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอื่นที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับระบบการศึกษา เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและรอบด้านขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูว่าส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนอย่างไร

บรรณานุกรม

- Abdulrahman Al-Zahrani. (2015). Toward Digital Citizenship: Examining Factors Affecting Participation and Involvement in the Internet Society among Higher Education Students *International Education Studies*, 8(12).
- Chawaporn Dhamanitayakul. (2562, กันยายน-ธันวาคม). Conceptualizing Digital Citizenship for Digital Natives in Thailand. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 23(3), 60-73.
- Council of Europe. (2019). Digital Citizenship education handbook. Retrieved from <https://rm.coe.int/16809382f9>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- DQinstitute. (2018). What is DQ? Retrieved from <https://www.dqinstitute.org/what-is-dq/#contentblock2>
- Education, I. S. f. T. i. (2007). *National Education Technology Standards for Students: The Next Generation*. (2nd ed.). Eugene.
- Fatih Baydar. (2022). The Role of Educational Leaders in the Development of Student's Technology Use and Digital Citizenship. Retrieved from <https://www.mojet.net/files/Uploads/Articles/3-367.pdf>
- Fingal, D. (2017). Infographic: Citizenship in the digital age. Retrieved from <https://www.iste.org/explore/Digitalcitizenship/Infographic%253a+Citizenship+in+the+digital+age>
- Gazi. (2016). Internalization of Digital Citizenship for the Future of All Levels of Education. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/309482462_Internalization_of_Digital_Citizenship_for_the_Future_of_All_Levels_of_Education
- Hamzah, N. H., Nasir, M. K. M., และ Wahab, J. A. (2021). The Effects of Principals' Digital Leadership on Teachers' Digital Teaching during the Covid-19 Pandemic in Malaysia. Retrieved from <http://asianonlinejournals.com/index.php/JEELR/article/view/2931>

- Higgins, J. M. (1995). *Innovate or evaporate: Test & improve your organization IQ-its innovation quotient*. New York: New Management.
- Horth, D., and Buchner, D. (2014). Innovative Leadership: How to use innovation to lead effectively, work collaboratively, and drive results. Retrieved from https://imamhamzatcoed.edu.ng/library/ebooks/resources/Innovation_Leadership_by_david_horth.pdf
- Horth, D. M. (2012). *Becoming a leader who fosters innovation*. Baffles: Guildford & King Lynn.
- International Society for Technology in Education. (2008). National Educational Technology Standards for Teachers 2008. Retrieved from <https://people.umass.edu/pelliott/reflections/netst.html>
- Krejcie & Morgan. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal Education and Psychological Measurement*, 30(3), 608-609.
- Mouhamadou Sow. (2018). Impact of Leadership on Digital Transformation. *Business and Economic Research*, 8(3), 139-148.
- Muhammad Ubaidillah. (2018). Innovation Leadership in Improving the Quality of Education. Retrieved from https://iaeme.com/MasterAdmin/Journal_%20uploads/IJMET/VOLUME_9_ISSUE_7/IJMET_09_07_139.pdf
- Osterman, M. D. (2012). Digital Literacy: Definition, Theoretical Framework, and Competencies. Retrieved from <https://digitalcommons.fiu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1213&context=sferc>
- Park, Y. (2016). 8 digital skills we must teach our children. Retrieved from <http://arbogasts.wordpress.com/2016/06/15/8-digital-skills-we-must-teach-our-children/>
- Pollock. (2008). *Pharmaceutical meaning-making beyond marketing: Racialized subjects of generic thiazide*. Belmont, CA: Cengage/Wadsworth.
- Quinn, J. B. (1991). Managing Innovation: Controlled Chaos. *Harvard Business Review*, 63(3), 17-28.

- Ribble, M. (2006). *Implementing digital citizenship in schools: The research, development and validation of a technology leader's guide*. (Doctoral dissertation, Kansas State University, United States). Retrieved from <https://www.learntechlib.org/p/129717/>
- Ribble, M. (2011). *Digital citizenship in school*. Eugene, Oregon: The International Society for Technology in Education.
- Schubart, R. C. (2021). LEADING IN THE DIGITAL AGE: A MULTI-CASE STUDY OF LEADING DIGITAL CITIZENSHIP. Retrieved from https://uknowledge.uky.edu/edsc_etds/79/
- Starrett, J. (2017). Creating Access to Digital Citizenship and Media-Literacy Education. Retrieved from <https://www.common sense media.org/kids-action/publications/digital-whitepaper>
- UNESCO. (2016). A Policy Review: Building Digital Citizenship in Asia-Pacific through Safe, Effective and Responsible Use of ICT. Retrieved from <https://bangkok.unesco.org/content/policy-review-building-digital-citizenship-asia-pacific-through-safe-effective-and>
- Winston Yoshitaro Sakurai. (2017). *INNOVATIVE LEADERSHIP IN EDUCATION: THE CHARACTERISTICS AND PRACTICES OF THE NATIONAL ASSOCIATION OF SECONDARY SCHOOL PRINCIPALS (NASSP) DIGITAL PRINCIPALS OF THE YEAR*. (DOCTOR OF EDUCATION). UNIVERSITY OF HAWAII AT MANOA, Honolulu, USA.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565. สืบค้นจาก <https://moe360.blog/2021/06/30/education-management-policy/>
- ขวัญชนก ไตนาค. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- คุณาริปป จำปานิล. (2563, มกราคม-มิถุนายน). แนวทางการสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 16(1), 116-128.

- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. (ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี).
<http://gg.gg/vckmr>
- ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล. (2562). ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital intelligence). Retrieved from <https://www.scimath.org/article-technology/item/10611-digital-intelligence>
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2561). ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารองค์การ : แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2560). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร). <http://gg.gg/vckh1>
- ต้องลักษณะ บุญธรรม. (2559, มกราคม-มิถุนายน). การเป็นผู้นำยุคเศรษฐกิจดิจิทัลกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 7(1), 217-226.
- ถนอมวรรณ ช่างทอง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษาในอำเภอท่าชนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี).
<http://gg.gg/vckif>
- ทินกร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์สาร, 13(2), 286-294.
- นพกรเศรษฐกุล, ส. (2561). ทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562, 9 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 136 ตอนที่ 47ก, น. 4-6). สืบค้นจาก
<https://onde.go.th/assets/portals/1/files/620425-Government%20Gazette.PDF>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2557). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยา

สาส์น.

ปวีณา กันถิน. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. (ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).

(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่). <http://gg.gg/vckle>

ปอส์ ไกรวิญญ์. (2560). กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล. (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

พยัต วุฒิมรงค์. (2562). การจัดการนวัตกรรม : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์ตะวัน จันทน์. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี. (ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พีรณย์ จัตุรัส. (2561). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). (มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก).

<http://gg.gg/vckkc>

ภมรรวรรณ แป้นทอง. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้แบบดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนะ บัวสนธ์. (2554). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครสวรรค์: หจก. ริมปิงการพิมพ์.

วงศ์กิจรุ่งเรือง, ว. (2561). ทักษะดิจิทัลก้าวสู่พลเมืองในศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก

<https://ops.go.th/main/index.php/aboutus/history/1355-goto-citizens21st.html>

วรโชติสุพัฒภากิน, ก. (2562, มกราคม - มิถุนายน 2563). แนวทางพัฒนาบทบาทการศึกษาต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลสู่ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 15(2), 327-341. สืบค้นจาก [https://edu.buu.ac.th/vesd/PDF62-2/a2562-2\[334-348\].pdf](https://edu.buu.ac.th/vesd/PDF62-2/a2562-2[334-348].pdf)

วรรณกร พรประเสริฐ. (2562). การพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิต

นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. (ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
นเรศวร, พิษณุโลก.

วัชรพงศ์ ทัศนบรรจง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ
สถานศึกษาในโครงการโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สมุทรสงคราม. (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม,
นครปฐม). <http://gg.gg/vck8f>

วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีศึกษาต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21.
กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

วิลาวลัย โพธิ์ทอง. (2561). พื้นฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ: บีพีเค พรินติ้ง.
เวียงวิวรรณ ทำทูล. (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการขีด
สมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.
(ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น, ขอนแก่น.

ศศิประภา เขียมภูมิ. (2563). การพัฒนาแบบวัดความเป็นพลเมืองดิจิทัลสำหรับนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ, กรุงเทพฯ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2564). สืบค้นจาก
<https://www.sesao1.go.th/>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2564-2565. สืบค้นจาก
[https://www.kruachieve.com/wp-content/uploads/2020/12/04006_ว4975-นโยบาย-
สพฐ.pdf](https://www.kruachieve.com/wp-content/uploads/2020/12/04006_ว4975-นโยบาย-สพฐ.pdf)

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2547). การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ส. (2560, มกราคม - มีนาคม). นโยบาย Thailand 4.0 คืออะไร.
วารสาร "ไทยคู่ฟ้า", (33), 4. สืบค้นจาก [https://spm.thaigov.go.th/FILEROOM/spm-
thaigov/DRAWER004/GENERAL/DATA0000/00000368.PDF](https://spm.thaigov.go.th/FILEROOM/spm-thaigov/DRAWER004/GENERAL/DATA0000/00000368.PDF)

สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล = *School management in digital era*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). ภาวะผู้นำในองค์การสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

โสภิตา วีรกุลเทวัญ. (2561). เท้าคันสือ : อำนาจในมือพลเมืองดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน.

อรพิน อิมรัตน์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี. (การศึกษานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี). <http://gg.gg/vckaj>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูล

รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูล

- กลุ่มที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
โรงเรียนเทพศิรินทร์
- กลุ่มที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา
โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
โรงเรียนโยธินบูรณะ
- กลุ่มที่ 3 โรงเรียนทวีธาภิเศก
โรงเรียนมัธยมวัดนายโรง
โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม
- กลุ่มที่ 4 โรงเรียนศึกษานารี
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล
โรงเรียนโพธิสารพิทยากร
- กลุ่มที่ 5 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์
โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี
- กลุ่มที่ 6 โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม
โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ
โรงเรียนปัญญาวรคุณ

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. อาจารย์ ดร.อชิระ อุดมาน

ผู้เชี่ยวชาญด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล
อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศึกษา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

ผู้เชี่ยวชาญด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล
ผู้อำนวยการสถาบันสังคมศึกษา
สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

5. นายวิธาน พรหมสินธุศักดิ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
ผู้อำนวยการสถานศึกษาชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนเทพศิรินทร์

ภาคผนวก ค
ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC)

ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย
แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1

เกณฑ์การพิจารณาข้อคำถามในแต่ละข้อว่ามีความเหมาะสม ไม่ขัดจริยธรรม และสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรที่ศึกษาหรือไม่ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

เต็มเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง +1 หากข้อคำถาม สอดคล้อง

เต็มเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 0 หาก ไม่แน่ใจ ว่าข้อคำถามสอดคล้อง

เต็มเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง -1 หากข้อคำถาม ไม่สอดคล้อง และกรุณาให้คำแนะนำ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล

อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันที่ประเมิน 10 มีนาคม 2565

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีศรี ภูติอริยวัฒน์

อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันที่ประเมิน 3 กุมภาพันธ์ 2565

3. อาจารย์ ดร.อชิระ อุตมาน

อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศึกษา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันที่ประเมิน 20 กุมภาพันธ์ 2565

4. อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

ผู้อำนวยการสถาบันสังคมศึกษา

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

วันที่ประเมิน 7 กุมภาพันธ์ 2565

5. นายวิธาน พรหมสินธุ์ศักดิ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์

วันที่ประเมิน 7 มีนาคม 2565

ตอนที่ 2 : ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

*หมายเหตุ : เรียงตามลำดับรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ข้อคำถาม	ผลการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ผลการ วิเคราะห์
		1	2	3	4	5		
การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม								
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและ อนาคต	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
2	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์ แนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้าน การศึกษาเชิงนวัตกรรมได้อย่างชัดเจน	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
3	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมมาวางภาพอนาคตของ สถานศึกษาได้ชัดเจน และเป็นแนวทางที่ สามารถปฏิบัติได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธ กิจ กลยุทธ์ และเป้าหมายที่ชัดเจน ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของ สถานศึกษา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ในสถานศึกษา เพื่อ ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปีและมอบหมายงานให้ครู ปฏิบัติงานตามแผนได้อย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้นวัตกรรมใน การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงาน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลย้อนกลับจาก ผลการปฏิบัติงานไปวางแผนการปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผลการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ผลการ วิเคราะห์
		1	2	3	4	5		
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีความตื่นตัวและกระตือรือร้นตลอดจนเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงใหม่อยู่เสมอ	0	-1	1	1	0	0.40	ดัดทิ้ง
10	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม								
11	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมระดมสมองคิดวิธีการวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ดีขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12	ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมวางแผนร่วมกับครูสำหรับการดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาอยู่เสมอ	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
13	ผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งหน้าที่และมอบหมายงานให้ครูมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14	ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเพื่อนำมาร่วมกันแก้ไขและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะของครูในโรงเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการการศึกษา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อคำถาม	ผลการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ผลการ วิเคราะห์
		1	2	3	4	5		
18	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วม ร่วมกับหน่วยงานภายนอกอย่างเต็มใจและ เต็มความสามารถ	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
19	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแผนการ ปฏิบัติงานที่ชัดเจนและกำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบของครูโดยยึดความรู้ ความสามารถเป็นสำคัญ	1	-1	1	0	1	0.40	ตัดทิ้ง
20	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสื่อสาร กระตุ้น สร้างแรงจูงใจให้ครูเห็นความสำคัญของ การทำงานเป็นทีม	1	-1	1	1	1	0.60	ตัดทิ้ง
การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม								
21	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศที่เอื้อ ต่อกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ	1	-1	-1	1	1	0.20	ตัดทิ้ง
22	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมที่ ดีให้ครูได้ผ่อนคลายกับการทำงาน	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
23	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้าง มิตรภาพในบุคลากรโดยรับฟังความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ และมีมารยาทในการ ทำงานร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24	ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนให้ครู แสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากแหล่ง เรียนรู้ เพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนานวัตกรรม ของตนเอง	1	1	0	1	1	0.80	ใช้ได้
25	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูรู้จักเข้า สังคม เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น มีการสื่อสาร พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อต่อยอด แนวคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ นำไปสู่การสร้าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรม และความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้

ข้อ	ข้อคำถาม	ผลการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ผลการ วิเคราะห์
		1	2	3	4	5		
27	ผู้บริหารสถานศึกษาให้รางวัลแก่ครู เพื่อเสริมแรงจูงใจในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
28	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้ครูรู้สึกเท่าเทียมกัน เพื่อกระตุ้นให้ครูได้สร้างนวัตกรรม	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
29	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดค่านิยมองค์กรที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและทุกคนปฏิบัติตามจนเกิดเป็นคุณค่าต่อสถานศึกษา	1	-1	1	0	1	0.40	ตัดทิ้ง
30	ผู้บริหารสถานศึกษาประสานหน่วยงานหรือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาพัฒนาครูให้มีเทคนิคการพัฒนานวัตกรรม	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม								
31	ผู้บริหารสถานศึกษาขับเคลื่อนการดำเนินงานหรือสร้างนวัตกรรมใหม่มาใช้	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
32	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลและความต้องการของครูในโรงเรียนเพื่อประกอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
33	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนารูปแบบการสอนใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดเป็นนวัตกรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	1	0	-1	1	1	0.40	ตัดทิ้ง
35	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระด้านความคิดในการวางแผนการทำงาน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
36	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูประยุกต์ใช้วิธีการใหม่ ๆ ตามบริบทของสถานศึกษา	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้

ข้อ	ข้อคำถาม	ผลการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ผลการ วิเคราะห์
		1	2	3	4	5		
37	ผู้บริหารสถานศึกษารวบรวมข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เพื่อสร้างแนวความคิดใหม่ ๆ ในการขับเคลื่อนให้เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรม	1	0	-1	1	1	0.40	ตัดทิ้ง
38	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ขับเคลื่อนสถานศึกษาด้วยแผนงานหรือกลยุทธ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ	1	-1	-1	1	1	0.20	ตัดทิ้ง
39	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัล สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์มาใช้ในการบริหารจัดการ	1	1	1	0	1	0.80	ใช้ได้
40	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการปรับความคิด เพื่อเปิดรับสิ่งใหม่และความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมาใช้กับบริบทสถานศึกษา	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม								
41	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารปัจจัยและกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา	1	-1	1	1	1	0.6	ตัดทิ้ง
42	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนวิเคราะห์ความเสี่ยง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางหรือมาตรการควบคุมในการป้องกันหรือลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
43	ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ระดับความเสี่ยงและผลกระทบจากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตให้มีผลต่อการปฏิบัติงานน้อยที่สุด	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
44	ผู้บริหารสถานศึกษากำกับและตรวจสอบติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผลการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ผลการ วิเคราะห์
		1	2	3	4	5		
45	ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลและ รายงานผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าใน การดำเนินงานอยู่เสมอ	1	0	1	1	1	0.8	ใช้ได้
46	ผู้บริหารสถานศึกษาวางมาตรฐานการ รองรับในกรณีที่เกิดสถานการณ์ นอกเหนือจากแผนการดำเนินงาน	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
47	ผู้บริหารสถานศึกษากล้าดำเนินงานบน ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยให้การสนับสนุน ทรัพยากรที่ต้องใช้ในการสร้างนวัตกรรม	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
48	ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความ พร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์บน ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น	1	0	1	1	1	0.8	ใช้ได้
49	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการวัด ประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดผลเสียต่อ การศึกษา	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
50	ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการความ เสี่ยงโดยได้รับการสนับสนุนและการมีส่วน ร่วมของครูในสถานศึกษา	1	0	1	1	1	0.8	ใช้ได้

ตอนที่ 3 : ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู

*หมายเหตุ : เรียงตามลำดับรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ข้อคำถาม	ผลการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ผลการ วิเคราะห์
		1	2	3	4	5		
การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท								
1	ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลในที่สาธารณะหรือต่อหน้าบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
2	ครูสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคมดิจิทัล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
3	ครูสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในสังคมดิจิทัล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
4	ครูสามารถใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัลได้อย่างมีกาลเทศะ	0	1	-1	1	1	0.4	ตัดทิ้ง
การเข้าถึงสื่อดิจิทัล								
5	ครูสามารถมีส่วนร่วมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
6	ครูตระหนักถึงบุคคลอื่นที่ได้รับโอกาสในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
7	ครูสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
8	ครูสามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้อย่างรอบด้าน	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
9	ครูมีความพร้อมในการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่เหมาะสมกับโลกยุคปัจจุบัน	1	0	1	1	1	0.8	ใช้ได้
การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล								
10	ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลให้เป็นไปตามกฎหมายดิจิทัล	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
11	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลทางดิจิทัลที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
12	ครูสามารถสร้างผลงานตนเองโดยคำนึงถึงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนโลกดิจิทัลของผู้อื่น	1	1	1	0	1	0.8	ใช้ได้

ข้อ	ข้อคำถาม	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ผลการวิเคราะห์
		1	2	3	4	5		
การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล								
13	ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างมี วิจารณญาณ	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
14	ครูสามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูล สารสนเทศบนโลกดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
15	ครูสามารถส่งต่อข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องราว ต่าง ๆ ทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
16	ครูสามารถพัฒนาและต่อยอดสื่อดิจิทัลได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
การสื่อสารดิจิทัล								
17	ครูสามารถสื่อสารและการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นผ่านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
18	ครูระมัดระวังในการสื่อสารทางดิจิทัลกับผู้ ร่วมสนทนา ที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
19	ครูเคารพและให้เกียรติผู้ร่วมสนทนาทาง ดิจิทัล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
20	ครูสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านทางสื่อ ดิจิทัลได้	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
การทำธุรกรรมทางดิจิทัล								
21	ครูสามารถซื้อขายสินค้าออนไลน์ได้อย่าง ชาญฉลาด	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
22	ครูสามารถเลือกบริโภคสินค้าออนไลน์ได้ อย่างคุ้มค่า	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
23	ครูสามารถสืบค้นแหล่งที่มาหรือเว็บไซต์ใน การซื้อสินค้าออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ ก่อนที่จะ ตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
24	ครูสามารถป้องกันอันตรายของข้อมูล สำคัญของตนเองจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ได้	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้

ข้อ	ข้อคำถาม	ผลการประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ผลการ วิเคราะห์
		1	2	3	4	5		
การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล								
25	ครูสามารถรักษาสีทิตีส่วนบุคคลตามสิทธิทางกฎหมาย รวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญา และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อดิจิทัล	1	1	1	0	1	0.8	ใช้ได้
26	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของผู้อื่นผ่านทางสื่อดิจิทัล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
27	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการสร้างความเสี่ยงแก่ผู้อื่นผ่านทางสื่อดิจิทัล	0	1	1	1	1	0.8	ใช้ได้
28	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการขโมยความคิดหรือผลงานทางดิจิทัลของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย								
29	ครูสามารถป้องกันภัยคุกคามทางดิจิทัลจากผู้ไม่ประสงค์ดีที่อาจเข้ามาก่อวุ่นทางสื่อดิจิทัล	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
30	ครูสามารถเข้าถึงข้อมูลทางดิจิทัลในโลกออนไลน์หรือจากเว็บไซต์หรือการดาวน์โหลดข้อมูลต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ	1	1	1	0	1	0.8	ใช้ได้
31	ครูสามารถปกป้องข้อมูลทางดิจิทัลของตนเอง	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ								
32	ครูสามารถจัดสรรเวลาสำหรับใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เพื่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	1	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้
33	ครูสามารถใช้ชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้อย่างสมดุล	0	1	1	1	1	1.0	ใช้ได้

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

คำชี้แจง

1. การวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู

4. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด หากท่านกรุณาตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง จักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในเชิงวิชาการและการพัฒนาการบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทร. 065-2595996

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านตามข้อความต่อไปนี้

สถานภาพของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ น้อยกว่า 30 ปี

☐ อายุ 30-39 ปี

☐ อายุ 40-49 ปี

☐ อายุ 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ 6-10 ปี

☐ 11-15 ปี

☐ 16 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง : ให้ท่านพิจารณาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของท่านตามข้อที่กำหนด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับพฤติกรรมในการพิจารณา ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีภาวะผู้นำมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีภาวะผู้นำมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีภาวะผู้นำปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีภาวะผู้นำน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีภาวะผู้นำน้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต					
2	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาเชิงนวัตกรรมได้อย่างชัดเจน					
3	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาวางแผนอนาคตของสถานศึกษาได้ชัดเจน และเป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้					
4	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และเป้าหมายที่ชัดเจน ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของสถานศึกษา					
5	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ในสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน					
6	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติงานตามแผนได้อย่างชัดเจน					
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้นวัตกรรมในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน					
8	ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลย้อนกลับจากผลการปฏิบัติงานไปวางแผนการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
9	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาในสถานศึกษา					

ข้อ	คำถาม	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม						
10	ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมวางแผนร่วมกับครูสำหรับการดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาอยู่เสมอ					
11	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมระดมสมองคิดวิธีการวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ดีขึ้น					
12	ผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งหน้าที่และมอบหมายงานให้ครูมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน					
13	ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเพื่อนำมาร่วมกันแก้ไขและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้น					
14	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา					
15	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะของครูในโรงเรียน					
16	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา					
17	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภายนอกอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ					
การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม						
18	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้ครูได้ผ่อนคลายกับการทำงาน					
19	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างมิตรภาพในบุคลากรโดยรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ และมีมารยาทในการทำงานร่วมกัน					
20	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ๆ จากแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมของตนเอง					
21	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูรู้จักเข้าสังคม เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น มีการสื่อสารพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อต่อยอดแนวคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ นำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้					

ข้อ	คำถาม	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
22	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรมและความก้าวหน้าทางวิชาชีพ					
23	ผู้บริหารสถานศึกษาให้รางวัลแก่ครู เพื่อเสริมแรงจูงใจในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ					
24	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้ครูรู้สึกเท่าเทียมกัน เพื่อกระตุ้นให้ครูได้สร้างนวัตกรรม					
25	ผู้บริหารสถานศึกษาประสานหน่วยงานหรือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญให้เข้ามาพัฒนาครูให้มีเทคนิคการพัฒนานวัตกรรม					
การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม						
26	ผู้บริหารสถานศึกษาขับเคลื่อนการดำเนินงานหรือสร้างนวัตกรรมใหม่มาใช้					
27	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลและความต้องการของครูในโรงเรียนเพื่อประกอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ					
28	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนารูปแบบการสอนใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดเป็นนวัตกรรม					
29	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระด้านความคิดในการวางแผนการทำงาน					
30	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูประยุกต์ใช้วิธีการใหม่ ๆ ตามบริบทของสถานศึกษา					
31	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัล สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์มาใช้ในการบริหารจัดการ					
32	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการปรับความคิด เพื่อเปิดรับสิ่งใหม่และความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมาใช้กับบริบทสถานศึกษา					
การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม						
33	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน วิเคราะห์ความเสี่ยง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางหรือมาตรการควบคุมในการป้องกันหรือลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย					
34	ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ระดับความเสี่ยงและผลกระทบจากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตให้มีผลต่อการปฏิบัติงานน้อยที่สุด					

ข้อ	คำถาม	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
35	ผู้บริหารสถานศึกษากำกับและตรวจสอบติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบ					
36	ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลและรายงานผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานอยู่เสมอ					
37	ผู้บริหารสถานศึกษาวางมาตรฐานการรองรับในกรณีที่เกิดสถานการณ์นอกเหนือจากแผนการดำเนินงาน					
38	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแผนงานบนความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยให้การสนับสนุนทรัพยากรที่ต้องใช้ในการสร้างนวัตกรรม					
39	ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์บนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น					
40	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการวัดประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดผลเสียต่อการศึกษา					
41	ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการความเสี่ยงโดยได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู

คำชี้แจง : ให้ท่านพิจารณาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของท่านตามข้อที่กำหนด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ที่ท่านปฏิบัติ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีความถี่ในการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความถี่ในการปฏิบัติมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความถี่ในการปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความถี่ในการปฏิบัติน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความถี่ในการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
การใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท (Digital Etiquette)						
1	ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลในที่สาธารณะหรือต่อหน้าบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม					
2	ครูสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคมดิจิทัล					
3	ครูสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในสังคมดิจิทัล					
การเข้าถึงสื่อดิจิทัล (Digital Access)						
4	ครูสามารถมีส่วนร่วมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล					
5	ครูตระหนักถึงบุคคลอื่นที่ได้รับโอกาสในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล					
6	ครูสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัล เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์					
7	ครูสามารถใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้อย่างรอบด้าน					
8	ครูมีความพร้อมในการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่เหมาะสมกับโลกยุคปัจจุบัน					
การปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล (Digital Law)						
9	ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลให้เป็นไปตามกฎหมายดิจิทัล					
10	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลทางดิจิทัลที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น					
11	ครูสามารถสร้างผลงานตนเองโดยคำนึงถึงการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนโลกดิจิทัลของผู้อื่น					
12	ครูตระหนักและมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการกระทำที่ผิดกฎหมายดิจิทัล					

ข้อ	คำถาม	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy)						
13	ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างมีวิจารณญาณ					
14	ครูสามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลสารสนเทศบนโลกดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม					
15	ครูสามารถส่งต่อข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องราวต่าง ๆ ทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม					
16	ครูสามารถพัฒนาและต่อยอดสื่อดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication)						
17	ครูสามารถสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล					
18	ครูระมัดระวังในการสื่อสารทางดิจิทัลกับผู้ร่วมสนทนา ที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด					
19	ครูเคารพและให้เกียรติผู้ร่วมสนทนาทางดิจิทัล					
20	ครูสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางสื่อดิจิทัลได้					
การทำธุรกรรมทางดิจิทัล (Digital Commerce)						
21	ครูสามารถซื้อขายสินค้าออนไลน์ได้อย่างชาญฉลาด					
22	ครูสามารถเลือกบริโภคสินค้าออนไลน์ได้อย่างคุ้มค่า					
23	ครูสามารถสืบค้นแหล่งที่มาหรือเว็บไซต์ในการซื้อสินค้าออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์					
24	ครูสามารถป้องกันอันตรายของข้อมูลสำคัญของตนเองจากการซื้อสินค้าออนไลน์ได้					
การรู้สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล (Digital Right and Responsibilities)						
25	ครูสามารถรักษาสិทธิส่วนบุคคลตามสิทธิทางกฎหมาย รวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญาและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อดิจิทัล					
26	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของผู้อื่นผ่านทางสื่อดิจิทัล					
27	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการสร้างความเสี่ยงแก่ผู้อื่นผ่านทางสื่อดิจิทัล					
28	ครูสามารถหลีกเลี่ยงการขโมยความคิดหรือผลงานทางดิจิทัลของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง					

ข้อ	คำถาม	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
การใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย (Digital Security)						
29	ครูสามารถป้องกันภัยคุกคามทางดิจิทัลจากผู้ไม่ประสงค์ดีที่อาจเข้ามาก่อความทางสื่อดิจิทัล					
30	ครูสามารถเข้าถึงข้อมูลทางดิจิทัลในโลกออนไลน์หรือจากเว็บไซต์หรือการดาวน์โหลดข้อมูลต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ					
31	ครูสามารถปกป้องข้อมูลทางดิจิทัลของตนเอง					
การใช้สื่อดิจิทัลโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ (Digital Health and Wellness)						
32	ครูสามารถจัดสรรเวลาสำหรับใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เพื่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี					
33	ครูสามารถใช้ชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้อย่างสมดุล					

ข้อเสนอแนะ :

.....

.....

.....

.....

.....

*** ขอพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ***

ภาคผนวก จ
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญและขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1245/

วันที่ 31 มกราคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สுவทันพรกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 097 006 3444

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/245

วันที่ 31 มกราคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะสังคมศาสตร์

เนื่องด้วย นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.อชิระ อุตมาน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 097 006 3444

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/244

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

31 มกราคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

เนื่องด้วย นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ธีระชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 006 3444

ที่ อว 8718/244

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

31 มกราคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์

เนื่องด้วย นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ธีระชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 006 3444

ที่ อว 8718/292

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

2 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขออนุญาตขอทราบข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

เนื่องด้วย นายเมธี ตั้งสิริพัฒนา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตขอทราบข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กับ ครู เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ถึงเดือนมีนาคม 2565 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ธีระชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 006 3444

ประวัติผู้เขียน

๖-๖-๖

เมธี ตั้งสิริพัฒนา

วัน เดือน ปี เกิด

3 กุมภาพันธ์ 2536

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2553

มัธยมศึกษาศอนปลาย

จากโรงเรียนนานาชาติเวสต์วิทคอม

เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2559

ปริญญาการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.ม.)

สาขาสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2564

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่อยู่ปัจจุบัน

489/144 หมู่ 2 ตำบลบ้านคลองสวน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัด

สมุทรปราการ 10290